

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI G. K. GIMNAZYZUM

W BRZEŻANACH

ZA ROK SZKOLNY

1893.

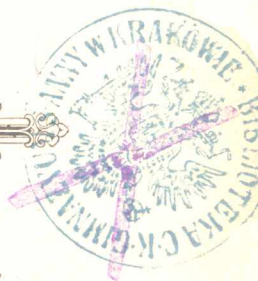
TREŚĆ:

1. O badaniu słuchu zapomocą elektryczności.
Napisał Bazyli Sanat.
(*Die Elektricität als Prüfungsmittel des Hörvermögens.*)
2. Wiadomości szkolne przez Dyrektora.
(*Schulnachrichten v. Director.*)

BRZEŻANY.
Nakładem funduszu naukowego.

Z drukarni A. Cichockiego.
1893.

RY. 1225
Spr. M.

O badaniu słuchu za pomocą elektryczności.

(Die Elektrizität als Prüfungsmittel des Hörvermögens.)

Organ słuchowy — ucho — jest integralną częścią każdego organizmu żyjącego. Budowa jego, wielkość, kształt i stopień doskonałości są u różnych istot rozmaite. Ucho każdej istoty ma za zadanie fale głosowe, pochodzące od źródła głosu, wprowadzać do organizmu i wywoływać tam pojęcie głosu. Zdolność tę wprowadzania fal głosowych, jako też i wywołania pojęcia głosu nazywamy słuchem, mówiąc: istota A) posiada lepszy względnie gorszy słuch niż istota B), stosownie do tego, czy istota A) w porównaniu z istotą B) odróżnia jeszcze słabsze głosy, czy też tylko mocniejsze. W zeszycie szóstym czasopisma „Zeitschrift für den Physikalischen und Chemischen Unterricht“¹⁾ podał Karol Antolik, profesor w Aradzie sposób mierzenia dobroci czyli czułości słuchu. Użył on do tego celu prądu elektrycznego, telefonu, przerywacza i reostatu. Przyłożywszy ucho do telefonu nawijał na reostat zwoje drutu, które stawiając opór przewodzeniu elektryczności osłabiały prąd a zarazem i głos wywołany w telefonie. Miarą słuchu jest u niego liczba zwojów drutu, nawiniętego na reostat. Zainteresowałem się tym wynalazkiem bardzo i postanowiłem sobie robić przez szereg lat statystyczne tabele,

¹⁾ Berlin. Verlag von Julius Springer z roku 1891.

któreby przedstawiały pewien obraz czułości słuchu uczniów gimnazjalnych i mogły kiedyś posłużyć do innych celów. Wykonałem według jego wskazówek kilkanaście próbnych doświadczeń już to sam już to w towarzystwie p. Piotra Dutkiewicza, profesora w Brzeżanach. Spostrzeżenia poczynione przy wykonaniu tych doświadczeń, przekonały mię, że zwykły reostat do takich celów nie wystarcza; liczba bowiem zwojów drutu, jakim na zwykłym reostacie rozporządzamy, jest za małą i nie osłabia należycie głosu w telefonie. Koniecznością zmuszony obrałem tedy za miarę słuchu nie liczbę zwojów drutu nawiniętego na reostat, lecz oddalenie głównej cewki indukcyjnej od pobocznej. Uskuteczniłem to w następujący sposób: Prowadzę z jednego ogniwa Groweego prąd elektryczny do wnętrza cewki indukcyjnej drutem mosiężnym. Po drodze wpuszczam ten prąd do rtęciowego przerywacza (interruptor).*)

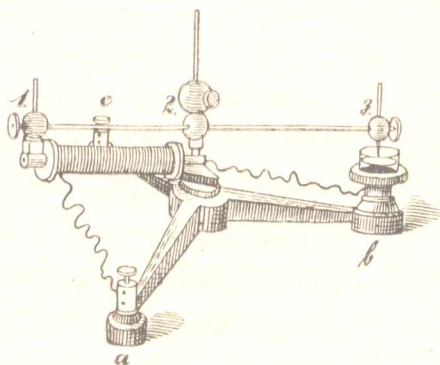

Fig. 1.

Przerywacz ten składa się z trójnóżka żelaznego a, b, c. Na dwóch jego nóżkach a) i c) są umieszczone dwie klubki, z których jedna jest izolowana. Na trzeciej

*) *Mittheilungen aus der Firma Dr. Houdok et Herwert 2. Heft.*

nóżce b) znajduje się naczynko dla rtęci, także izolowane. W środku trójnogu jest stale przymocowany elektromagnes w położeniu poziomem. Jeden koniec drutu elektromagnesu wchodzi do odosobionej klubki a), drugi zaś do naczynka dla rtęci b). Przy umocowanym końcu wałka żelaznego w elektromagnesie znajduje się pionowa stalka, której górny koniec wchodzi do mosiężnej kulki na krzyż przedziurawionej. Przez poziome przedziurawienie tej kulki przechodzi drut metalowy, do którego na obu końcach przymocowane są jeszcze dwie kulki także mosiężne i tej samej wielkości co środkowa. Jedna z nich spoczywa tuż nad naczynkiem dla rtęci a druga nad wolnym końcem wałka elektromagnesu. Obie są jeszcze drugi raz przedziurawione, ale już pionowo; przez pierwszą przechodzi sztyfcik, a przez drugą kotwica elektromagnesu, zrobiona z miękkiego żalaza. Tak sztyfcik, jako też i kotwica, mogą być za pomocą śróbki w rozmaitej przymocowane wysokości. Nalawszy do naczynka rtęci tyle, aby sztyfcik dotykał się powierzchni, łącząc końce drutu ogniwa z oboma klubkami trójnogi, z izolowaną i nieizolowaną. Prąd tedy wychodząc z elementu wchodzi do klubki izolowanej, stąd do zwojów elektromagnesu i do naczynka z rtęcią. Przez rtęć i sztyfcik dostaje się do drutu poziomego, schodzi stalką na dół do trójnogu i do drugiej klubki nieizolowanej, skąd wraca napowrót do elementu (baterji). Krążąc po zwojach elektromagnesu, tworzy z wałka żelaznego elektromagnes, który umieszczoną nad nim kotwicę do siebie przyciąga, a tem samem oddala sztyfcik od rtęci. Prąd się przerywa, wałek żelazny traci własność magnesu,

a stalka wychylona z pionowego położenia siłą magnetyczną wyprostowuje się mocą swej sprężystości i przechyla się na podstawie bezwładności na drugą stronę. Przechylenie to sprowadza sztyfcik do styczności z rtęcią i zamyka prąd. Elektromagnes przyciąga znowu kotwicę, oddziela sztyfcik od rtęci i przerywa prąd. Zjawisko to powtarza się automatycznie tak długo, jak długo wytwarza element prąd elektryczny.

Prąd cewki głównej wywołuje prąd indukowany w cewce pobocznej czyli zewnętrznej, którą łączę drutami z telefonem lub dwoma telefonami umieszczonymi w oddaleniu np. w drugim pokoju. Prąd indukowany (wywołany) pojawia się w chwili każdego zamykania i przerywania prądu głównego i jest szczególnie przydatnym do wywołania skutków fizyologicznych. Z doświadczenia bowiem wiadomo, że prąd stały nawet dość silny działa fizyologicznie bardzo słabo i to tylko na części organizmu opatrzone delikatniejszymi nerwami. Uczucie jakiego się wtedy doznaje, jest bardzo zbliżone do uczucia spowodowanego wysoką temperaturą. Prąd więc stały nie objawia właściwego działania fizyologicznego, którego skutkiem mniej lub więcej silne wstrząśnienie mięśni. Ten skutek objawia się tylko podczas przerywania prądu, gdyż nerwy okazują się więcej czułymi na zmianę natężenia, niż na same jego natężenie; im prędza zmiana natężenia, tem silniejszy skutek objawia się w organizmie.*)

*) *Edu Bois-Raymond: Untersuchungen über thierische Electricität. Bd. I. pag. 254 — 274. Brzostowicz, sprawozdanie c. k. gimn. w Sanoku 1891, str. 20.*

Przy badaniu słuchu bardzo często zdarzyć się może, że istnienie prądu indukowanego jest nam nie potrzebne zwłaszcza wtedy, gdy chodzi o kontrolę, czy badana osoba wypowiada prawdę czy nie. Przerywam w tym celu koło łącznikowe prądu indukowanego, aby według upodobania naszego prąd wywołany mógł krążyć lub nie. Przerywanie to uskutecznione sposobem przedstawionym w figurze 2).

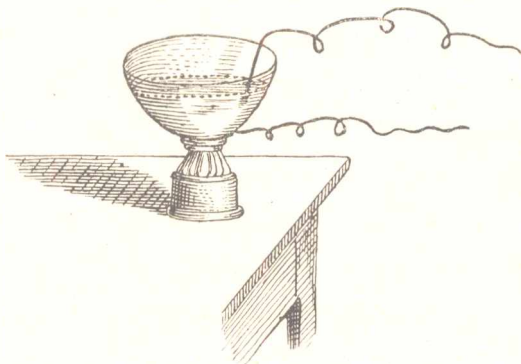

Fig. 2.

Prowadzę koniec drutu łącznikowego do wnętrza naczynka drewnianego, w którym znajduje się rtęć (najdogoniej przez dno). Nad wolną powierzchnią tej rtęci umieszczam kawałek grubszego drutu, który tworzy dalszy ciąg przerwanego łącznika. Drut ten daje się łatwo do rtęci zanurzyć lub od niej oddalić. Gdy zanurzę grubszy koniec drutu do rtęci, koło łącznikowe prądu indukowanego jest zamknięte i prąd krąży, a gdy wyjmę drut z rtęci, koło łącznikowe przerywa się i prąd ustaje. Przy każdorazowem zamykaniu prądu głównego przeskakuje iskierka między sztyfcikiem a rtęcią stosownie

do kierunku, w którym krąży prąd elektryczny. Iskierka ta przebijając się przez warstwy powietrza, wprawia takowe w drgania okresowe, które afektują nasz nerw słuchowy, umieszczony w pobliżu przerywacza i wywołuje głos podobny do tykania zegarka kieszonkowego. Przy użyciu dwu lub więcej elementów powstaje prócz głosu iskierki jeszcze mniej lub więcej głośnie pukanie kotwicy, wywołane peryodycznem uderzaniem kotwicy o wałek elektromagnesu.

Możebne są tedy dwa źródła głosu, jaki wytwarza przerywacz (interruptor) — pryskanie iskierki elektrycznej i pukanie kotwicy o wałek. Drugie źródło głosu t. j. pukanie kotwicy może być stosownem ustawieniem kotwicy usunięte i tak należy postępować — zwłaszcza wtedy, gdy chodzi o głos pojedynczy a nie skombinowany.

Głos przerywacza, wywołany przerywaniem i zamykaniem prądu głównego, dostaje się drutami do cewki głównej, z cewki głównej do dobowej a stąd drutami do telefonu, gdzie występuje o wiele silniej niż u źródła głosu. Przyczyna wzmocnienia głosu w telefonie polega na własności prądu indukowanego; zmiana bowiem natężenia prądu indukowanego jest dwa razy prędszą niż zmiana natężenia prądu głównego, a że głos telefonu jako skutek fizyologiczny zmiany natężenia prądu indukowanego zależy od prędkości zmiany natężenia w stosunku prostym, dlatego też głos w telefonie jest dwa razy silniejszy, niż u źródła głosu t. j. niż głos przerywacza, przy czem nadmienić należy, że nieuwzględniamy osłabienia głosu wywołanego oporem, jakiego doznaje prąd elektryczny podczas przejścia przez koło łącznikowe.

Jak długo cewka znajduje się wewnątrz cewki pobocznej (całkiem wsunięta), tak długo powstaje głos w telefonie, który przy niezmiennem natężeniu prądu i stałym oporze jest najsilniejszy. Głos ten słabnie z każdym wyciągnięciem cewki głównej a przy pewnem oddaleniu cewki głównej od pobocznej zupełnie ustaje. Używając jednego elementu ustawał głos w telefonie dla ucha mego przy oddaleniu cewki głównej od pobocznej o 28 cm. licząc od górnego końca cewki pobocznej. Gdy użyłem 2, 3, 4 i 5 elementów ustawał głos w telefonie przy odległości 31, 34, 37, 40 centymetrów. Takie same doświadczenie wykonałem w kilka dni później z p. prof. Dutkiewiczem i przekonałem się, że dla ucha jego ustawał głos w telefonie, gdy oddaliłem cewkę główną od pobocznej o 27, 30, 33, 36, 39 cm. Okazuje się stąd, że moc głosu wywołanego w telefonie zależy także od mocy prądu głównego i stoi do jego natężenia w stosunku prostym.

Wyciągając cewkę główną z pobocznej lub odwrotnie oddalając poboczną od głównej osłabiamy głos w telefonie co raz bardziej a przy pewnem oddaleniu cewki głównej od pobocznej głos ten zupełnie ustaje. Tak tedy odległość obu cewek od siebie jest w pewnem znaczeniu miarą dobroci słuchu. Przestaje bowiem osoba A) odbierać wrażenia głosu wywołanego w telefonie przy większem oddaleniu obu cewek od siebie czyli słyszy głos słabszy posiada tedy słuch lepszy; jeśli zaś przy mniejszej t. j. odróżnia tylko głosy silniejsze, posiada tedy słuch gorszy. Zapatrując się na rzecz z tego punktu widzenia, możemy dobroć słuchu oceniać po wiel-

kości wysunięcia cewki głównej z pobocznej a wszelka miara oddalenia obu cewek od siebie będzie zarazem miarą czułości słuchu.

Chodzi teraz o dokładne mierzenie odległości obu cewek od siebie.*) W tym celu przymocowuję do cewki wewnętrznej (głównej) cieniutki drucik o średnicy δ , opasowuję nim raz stały bloczek K.

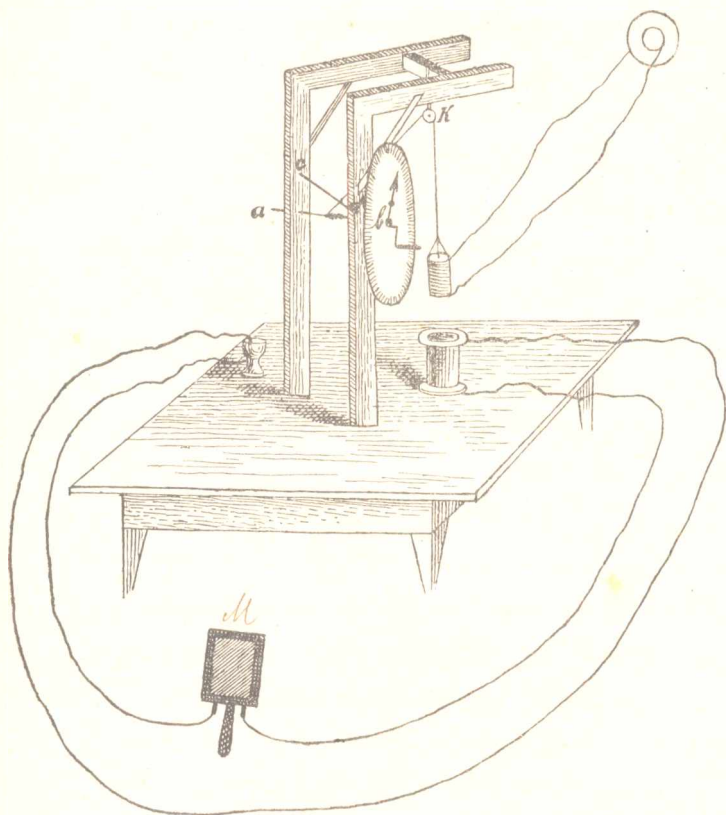

Fig. 3.

i prowadzę drugi jego koniec do wałka metalowego a b,

*) Pan prof. Piotr Dutkiewicz był łaskaw zrobić własnonęcznie drewnianą podstawkę, która służy do umieszczania bloczka stałego, wałka do nawijania drutu i tarczy ze wskazówką, za co składam mu serdeczne podziękowanie.

gdzie go też sztyfcikiem przymocowuję. Wałek a b, przechodzi przez tarczę i w dalszym swym ciągu kończy się korbą. Gdy obróćę korbą raz, owinie się na wałku drucik także raz, a tem samem podniesie cewkę o taką wysokość, jak wielkim jest obwód wałka. Aby można oznaczyć i części obrotu, przymocowałem na wałku tuż obok tarczy wskazówkę, która wolnym swym końcem przesuwą się po obwodzie tarczy stale do podstawki przymocowanej. Obwód tej tarczy rozdzieliłem na 1000 równych części przez co umożliwiłem oznaczenie $\frac{1}{1000}$ z całego obrotu. Celem uproszczenia rachunku obrałem wałek o obwodzie 1 cm., a tarczę o obwodzie 1 m. t. j. stosunek ich obwodów jest: $U:u=100:1$ czyli $u=U/100$. Gdy tedy obróćę korbą raz, wykona wałek i wskazówka cały jeden obrót, a cewka podniesie się o jeden centymetr, gdy zaś obróćę korbą tak daleko, że koniec wskazówki postąpi tylko o 1 mm. (o jedną kreskę) naprzód, to ~~ka~~ wałek obróci się tylko o $\frac{1}{100}$ mm. t. j. cewka podniesie się w tym wypadku o $\frac{1}{100}$ część jednego milim.

Przy nawijaniu na wałek łatwo się zdarza, że pojedyncze zwoje nie układają się tuż obok siebie równolegle a czasem, nawet nawija się jeden na drugi. Celem usunięcia tej niedogodności prowadzę drucik idący z bloczka do wałka po pod poprzeczkę metalową przymocowaną do podstawki pod kątem 45° względem poziomu. Poprzeczka ta umieszczona tuż nad wałkiem i nieco naprzód wysunięta ukośnem swem ustawieniem reguluje nawijanie się zwojów w ten sposób, że nie dopuszcza rozciągania się zwojów, czyli przysuwa jeden zwój do drugiego.

Na wielkość podniesienia cewki wpływa także grubość drutu względnie sznurka, który nawijając się na wałku zakresła swymi skrętami linią śrubową. Oznaczwszy tedy promień walca przez Q , a grubość drutu przez δ otrzymamy na długość nawiniętego drutu d , podczas jednego obrotu wzór

$$d = \sqrt{(2Q\pi)^2 + \delta^2}$$

Długość bowiem d tworzy przeciwprostokątnię prostokątnego trójkąta, w którym jedną przyprostokątnią jest obwód walca $2Q\pi$ a drugą grubość drutu δ .

Przy n obrotach nawinie się tedy długość $D = n d$, otrzymamy przeto na odległość cewki głównej od pobocznej, jaką uzyskamy po n obrotach, relacyę:

$$D = n \cdot \sqrt{(2Q\pi)^2 + \delta^2}.$$

$\sqrt{(2Q\pi)^2 + \delta^2}$ jest ilością stałą, która ze znanego obwo-
du walca i grubości użytego drutu daje się zawsze dokładnie obliczyć i wyraża wpływ grubości drutu i obwo-
du walca na podniesienie cewki. W powyższym przyrządzie $2Q\pi = 10$ mm., $\delta = 0.5$ mm. przeto $\sqrt{(2Q\pi)^2 + \delta^2} = 10.012$ mm.
Wpływ obwo-
du walca i grubości drutu na podniesienie cewki można jeszcze obliczyć drogą experimentalną. Ustawiam metr obok cewki pionowo tak, aby koniec cewki leżał w tej samej poziomej płaszczyźnie, co punkt zerowy metru. Obróć wałkiem o obwodzie $2Q\pi$ n razy, to cewka podejdzie do góry o wysokość $n \cdot 2Q\pi$ nie uwzględniając wpływu grubości drutu na podniesienie cewki. A ponieważ grubość owijającego się drutu wpływa także na podniesienie cewki i takowe zwiększa, otrzymamy tedy na odległość podniesionej cewki przy n obrotach równanie:

$$D = n \cdot 2\pi + m$$

Liczbę D odczytamy wprost na podziałce metra umieszczonego pionowo tuż obok podnoszącej się cewki. W tem równaniu jest tylko jedna niewiadoma m , która wyraża wpływ grubości drutu na podniesienie cewki po n obrotach i daje się wyznaczyć z relacyi

$$m = D - n \cdot 2\pi$$

Chcąc tedy zbadać stopień czułości słuchu osoby A, przykładam telefon^u do jej ucha raz do lewego, a drugi raz do prawego; do tego samego dojdziemy wyniku, gdy do koła łącznikowego wstawię równocześnie dwa telefony, zupełnie jednakowe, jeden dla prawego, a drugi dla lewego ucha; osłabiam następnie głos w telefonie względnie w obu telefonach, wyciągając cewkę główną z pobocznej do tego stopnia, aż ucho osoby A nie odróżni w telefonie żadnego wrażenia głosu. Odczytuje w końcu wielkość oddalenia obu cewek od siebie zapomocą położenia wskazówki, która dokonany swym ruchem wskazuje nam tak liczbę całkowitych obrotów, jako też ich części. Odczytana liczba przedstawia wielkość oddalenia obu cewek od siebie, przy której u osoby A znajduje się granica słuchu.

Metodą tą badałem organ słuchowy u stu uczniów naszego gimnazyum (słuchu u reszty uczniów badać nie mogłem, gdyż cewka główna została uszkodzoną) i otrzymałem w ten sposób tabelę:

Klasa I.						Klasa I.					
Liczba p.	Wiek	Ucho		Muzykal.	spi na	Liczba p.	Wiek	Ucho		Muzykal.	spi na
		lewe	prawe					lewe	prawe		
1	11	15·90	18·87	—	p.	41	13	12·93	17·00	—	p.
2	11	22·90	25·90	m	p.	42	11	16·00	18·00	—	p.
3	14	18·80	26·30	m.	p.	43	15	16·00	18·00	—	p.
4	13	20·68	20·80	m.	l.	44	12	18·00	16·60	—	p.l.
5	14	18·57	19·90	—	p.	45	12	9·90	14·87	—	p.
6	11	20·50	22·75	m.	p.	46	13	18·00	15·08	—	p.l.
7	13	20·00	24·30	m.	l.	47	13	11·80	21·00	m.	p.
8	13	18·50	18·00	—	l.	Klasa IV.					
9	13	26·00	26·00	—	p.						
10	12	20·50	23·30	—	p.	Liczba p.	Wiek	Ucho		Muzykal.	spi na
11	14	21·50	15·00	—	p.l.			lewe	prawe		
12	13	15·75	17·80	m.	p.	1	14	18·86	17·76	m.	l.
13	14	16·40	13·00	m.	p.	2	14	24·33	18·95	m.	l.
14	11	6·60	13·90	—	p.	3	14	19·93	21·14	m.	p.
15	11	26·00	27·90	m.	p.	4	16	11·95	17·80	—	p.
16	13	20·00	28·80	m.	p.	5	15	19·07	25·91	—	p.
17	13	11·50	18·90	—	p.	6	16	24·14	24·16	—	p.
18	15	30·80	21·00	m.	l.	7	14	18·90	18·90	—	p.
19	11	18·70	18·90	m.	l.	8	15	17·38	18·95	—	l.
20	11	24·00	15·00	m.	l.	9	14	16·62	21·05	m.	p.
21	13	19·60	20·00	m.	l.	10	15	15·39	24·04	—	p.
22	14	16·27	17·70	m.	l.	11	16	19·89	20·64	—	l.
23	12	22·70	24·80	—	p.	12	14	26·81	21·40	m.	p.
24	13	10·00	19·80	m.	l.	13	15	28·00	7·86	m.	p.
25	11	16·30	20·50	—	p.	14	15	13·00	19·50	m	p.
26	12	17·83	19·20	m.	p.	15	15	18·90	17·90	—	p.
27	12	13·00	17·90	m.	l.	16	15	18·70	18·40	—	p.
28	13	23·00	23·00	m.	p.	17	14	21·00	12·75	m.	p.
29	15	2·80	11·80	—	p.	18	18	25·00	25·00	m.	p.
30	15	27·00	20·00	—	p.	19	15	25·41	25·10	m.	l.
31	13	10·00	16·00	—	l.	20	16	17·00	21·76	m.	p.
32	12	21·00	23·00	—	l.	21	15	25·00	24·40	—	p.
33	13	18·28	3·28	—	p.l.	22	16	23·67	25·25	m.	p.
34	14	15·70	6·70	—	l.	23	16	13·38	15·10	—	l p.
35	14	33·50	27·90	m.	l.	24	14	19·20	16·21	—	l.
36	12	26·00	24·35	—	l.						
37	13	11·60	2·00	m	l.						
38	12	24·50	26·00	—	p.						
39	13	24·00	33·00	—	p.						
40	13	5·68	7·90	—	p.						

Klasa IV.						Klasa VIII.					
Liczba p.	Wiek	Ucho		Muzykal.	spi na	Liczba p.	Wiek	Ucho		Muzykal.	spi na
		lewe	prawe					lewe	prawe		
25	15	22·05	20·95	—	l.	1	20	11·00	33·00	—	
26	16	21·20	22·65	m.	p.	2	20	38 10	28·85	—	
27	17	19·60	23·25	m.	p.	3	20	30·00	27·00	m.	
28	17	16·58	17·47	—	p.	4	20	24·81	31·81	m.	
29	18	4 58	23·71	m.	p.	5	19	26·40	31·40	—	
30	18	24·18	23·71	m.	p.	6	21	19·50	16·25	—	
31	17	20·95	22·40	—	p.	7	20	25·91	29·90	m.	
32	18	24·17	26·31	—	p.	8	19	24·56	23·95	—	
33	16	23·54	24·95	m.	p.	9	17	24·60	26·00	—	
34	17	24·00	24·00	—	p.	10	19	25·95	22·30	m.	
35	16	27·30	30·00	—	p.	11	19	31·50	23·75	m.	
						12	20	27·16	23·43	—	
						13	18	29·17	28·62	m.	
						14	20	27·80	30·00	m.	
						15	17	32·80	33·00	m.	
						16	19	30·80	25·00	—	
						17	21	36·83	36·43	m.	

Składa się ona z pięciu rubryk. Pierwsza wyraża wiek osoby, której słuch badałem, druga i trzecia oddalenie obu cewek, wyrażone w centymetrach jedna dla ucha lewego, druga dla prawego; czwarta zawiera uwagę, czy badana osoba jest muzykalną, lub nie; w piątej na koniec umieściłem odpowiedź, na którym boku przeważnie osoba sypia.

Z dat zestawionych w tej tabelce okazuje się, że u różnych osób jest słuch rozmaity. U jednej i tej samej osoby słuch ucha prawego różni się najczęściej od słuchu ucha lewego. Na której stronie osoba sypia, na to ucho lepiej słyszy.

Bazyli Sanat.

W Brzeżanach, w miesiącu lipcu 1893.

Wiadomości szkolne.

I. Skład grona nauczycielskiego

przy końcu roku szkolnego 1893.

A) Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych:

1. **Grzegorezyk Franciszek**, dyrektor, doktor filozofii, zastępca przewodniczącego Rady szkolnej okręgowej, uczył propedeutyki filoz. w kl. VII i VIII. 4 godziny tygodniowo.
2. ks. **Soniewicki Michał**, tytuł. Radca konsystor., profesor w VIII. randze, zawiadowca biblioteki dla biednych uczniów, uczył religii obrz. gr.-kat. w kl. I—VIII. i języka ruskiego w kl. III. 19 godzin tygodniowo.
3. **Dutkiewicz Piotr**, profesor, gospodarz klasy I-b, zawiadowca gabinetu historii naturalnej, członek Rady miejskiej, uczył historii naturalnej w kl. Ia, Ib, IIa, IIb, III, V i VI. i matematyki w klasie Ia i Ib, 20 godzin tygodniowo.
4. **Spitzer Roman**, profesor w VIII. randze, gospodarz klasy VI, uczył historii i geografii w kl. Ia, IIa, IV, VI i VIII, 18 godzin tygodniowo.
5. **Flach Ignacy**, profesor, gospodarz klasy VII, uczył języka niemieckiego w kl. III, V, VII i VIII, 16 godzin tygodniowo.
6. ks. **Hochecker Antoni**, profesor, prefekt bursy polskiej, uczył religii obrz. rzym.-kat. w kl. I—VIII, 16 godzin tyg.
7. **Steiner Alojzy**, profesor, gospodarz klasy IV, zawiadowca czytelnicy polskiej, uczył języka łacińskiego w kl. IV, języka polskiego w klasie IV, V, VII i VIII, 18 godzin tygodn.
8. **Garlicki Tomasz**, doktor filozofii, profesor, gospodarz klasy VIII, zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, uczył języka łacińskiego w kl. VIII, języka greckiego w kl. VI. VII i VIII 19 godzin tygodniowo.
9. **Nasalski Julian**, profesor, gospodarz klasy V, zawiadowca czytelnicy ruskiej, uczył języka łacińskiego w kl. Ib i V, języka ruskiego w kl. IV. i V. 20 godzin tygodniowo.

10. **Warchoł Jan**, profesor, uczył języka niemieckiego w kl. Ia, IIa, IV i VI, 19 godzin tygodniowo.
11. **Gliński Tomasz**, profesor, uczył historii i geografii w kl. Ib, IIb, III, V, VII i języka polskiego w kl. III, 19 godzin tygodniowo.
12. **Paszczyński Adam**, profesor, uczył języka łacińskiego w kl. VI. i VII, języka polskiego w kl. Ia i IIb, 17 godz. tyg.
13. **Baczyński Mikołaj**, profesor, gospodarz klasy III, kierownik uzupełniającej szkoły przemysłowej, uczył języka łacińskiego w kl. III, i języka ruskiego w kl. I, II, VII. i VIII, 18 godzin tygodniowo.
14. **Sanat Bazyli**, nauczyciel, zawiadowca gabinetu fizykalnego prefekt bursy ruskiej, uczył matematyki w klasie V—VIII, fizyki w kl. IV, VII i VIII, 21 godzin tygodniowo.
15. **Godfrejow Kajetan**, zastępca nauczyciela, zawiadowca czytelnii niemieckiej, uczył języka niemieckiego w klasie Ib, matematyki w kl. IIa, IIb, III i IV., 18 godz. tyg.
16. **Olberek Antoni**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy Ia, uczył języka łacińskiego w kl. Ia, języka greckiego w kl. V. języka polskiego w klasie IIa, i VI., 19 godzin tygodniowo.
17. **Furmankiewicz Alexander**, zastępca nauczyciela, gospodarz klasy IIa, uczył języka łacińskiego w IIa, greckiego w kl. III. i IV, 17 godzin tygodniowo.
18. **Starzecki Bronisław**, zastępca nauczyciela, gospodarz kl. IIb, uczył języka łacińskiego w kl. IIb, języka polskiego w Ib, ruskiego w kl. VI, języka niemieckiego w kl. IIb, 19 godzin tygodniowo.

B) Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych:

1. Nauczyciele historii i geografii w kl. III, IV. i VII, uczyli także historii kraju rodzinnego, w kl. III, IV. i VII (1 pół-roczne) po 1 godzinie, w kl. VII 2 półr. 2 godz. tygodniowo.
2. **Flach Ignacy**, j. w., uczył kaligrafii 2 godzin. tygodniowo.
3. **Lewandowski Kalixt**, nauczyciel szkoły ludowej, uczył rysunków 6 godzin tygodniowo, i gimnastyki (od 15. kwietnia 1893) 6 godzin tygodniowo.
4. **Burgiet Marcin**, muzyk, uczył śpiewu 4 godziny tygod.

W Gronie nauczycieli w ciągu roku szkolnego 1893 nie było żadnych zmian.

II. Rozkład nauk.

A. Przedmioty obowiązkowe:

Klasa I. (oddział a, b)

Religia 2 godz. tygod. Zasady katolickiej wiary i obyczajów.

Język łaciński 8 godzin tygodniowo. Nauka o prawidłowych formach deklinacji i konjugacji w połączeniu z praktycznymi ćwiczeniami, najważniejsze przyimki i spójniki. Po 6—8 tygodniach co tydzień zadanie szkolne, w 2. półroczu niekiedy domowe.

Język polski 3 godz. tygod. Z gramatyki: Elementarna nauka o zdaniu pojedynczem i złożonem, ze zdań pobocznych tylko najpospolitsze, najważniejsze znaki pisarskie. Elementarna nauka odmiany imienia i słowa, najważniejsze zasady głosowni przygodnie. Nadto przygodne poznawanie innych części mowy i przygodna nauka składni. Czytanie wzorów według Wypisów, opowiadanie i deklamacja. W 1. półroczu co tydzień dyktat; w 2. półr. naprzemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne szkolne, pod koniec roku także domowe (Opowiadania i opisy).

Język ruski 3 godz. tygodniowo jak język polski.

Język niemiecki 6 godz. tygodniowo. Nauka na podstawie ćwiczeń niemieckich Germana i Petelenza. Czytanie, uczenie się na pamięć słów, zwrotów i całych ustępów; zdawanie sprawy z treści czytanych ustępów na podstawie stósownych pytań; retrowersja; rozmówki. Znajomość odmian regularnych i zasad składni; przygodnie także pisownia. Co tydzień zadanie szkolne lub dyktat.

Geografia 3 godz. tygodn. Wstępne pojęcia z geografii fizycznej i matematycznej, oro-,hydro-,topografia, główne pojęcia z geografii politycznej w połączeniu z ciągłym ćwiczeniem w czytaniu i rysowaniu map na tablicy i papierze.

Matematyka 3 godz. tygodniowo. Arytmetyka: dziesiętny układ liczb, cztery działania liczbami całkowitemi i dziesiętnymi, metryczne miary i wagi, rachunek liczbami wielogatunkowymi, podzielność liczb, ułamki zwyczajne, do wyszukiwania wspólnej miary i wielokrotności włącznie. Geometria w 2 półroczu: Pojęcie ilości przestrzennych, nauka o liniach, kątach i trójkątach i naj-

ważniejszych ich własnościach z wyłączeniem twierdzeń o przystawianiu. Zasadnicze zagadnienia wykreślne; Liczne ćwiczenia domowe w szkole należycie omówione i przynajmniej w części przerobione. Co miesiąc zadanie szkolne.

Historia naturalna 2 godz. tygodniowo. Przez pierwsze 6 miesięcy zoologia: zwierzęta ssące i owady w stósownym wyborze. Przez 4 miesiące botanika.

Klasa II. (oddział a, b).

Religia 2 godz. tygodniowo. Dzieje Starego Zakonu.

Język łaciński 8 godz. tygodniowo. Powtórzenie i uzupełnienie nauki odmian prawidłowych, odmiany nieprawidłowe, nieodmienne części mowy, coniugatio periphr., gerundium, gerundivum, accus. cum infin., ablativus absolutus, zdania skutkowe, celowe, czasowe z cum. Co miesiąc 3 zadania szkolne, 1 domowe.

Język polski 3 godz. tygodniowo. Z gramatyki: Elementarna nauka o zdaniu złożonem; elementarne powtarzanie i uzupełnianie nauki o formach. Czytanie wzorów według Wypisów, opowiadanie i deklamacya. Ćwiczenie ortograficzne w miarę potrzeby; wypracowania stylistyczne 3 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne (Opowiadania i opisy).

Język ruski 3 godz. tygodniowo jak język polski.

Język niemiecki 5 godz. tygodniowo. Powtórzenie i uzupełnienie nauki o formach w połączeniu z najważniejszymi prawidłami składni. Pisownia w sposób praktyczny. Czytanie, tłómaczenie, opowiadanie i uczenie się na pamięć; dłuższe rozmówki. Cztery zadania miesięcznie (z tych 1 domowe).

Historia 2 godz. tygodn. Dzieje starożytne sposobem biograficznym.

Geografia 2 godz. tygodniowo. I. półr. Szczegółowa geografia Azji i Afryki, pionowy i poziomy kształt i hydrografia Europy. II. półr. Szczegółowy opis południowej i zachodniej Europy. Ćwiczenia kartograficzne.

Matematyka 3 godz. tygodn. (naprzemian 1 godz. arytm. a 1 godz. geom.) Arytmetyka: Dokończenie nauki o ułamkach, przemiana ułamków dziesiętnych na zwyczajne i odwrotnie, stosunki, proporcye, reguła trzech pojedyncza na podstawie proporcji i rachunku wnioskowego, rachunek procentu. Geometrya: Przystawianie trójkątów, wraz z zastosowaniami. Najważniejsze

własności koła, czworoboków i wieloboków. Częste ćwiczenia domowe. Zadania jak w klasie I.

Historia naturalna 2 godz. tygodniowo. Przez pierwsze sześć miesięcy zoologia: ptaki, gady, płazy i ryby w stósownym wyborze. Przez 4 miesiące botanika.

Klasa III.

Religia 2 godz. tygodniowo. Dzieje Nowego Zakonu.

Język łaciński 6 godzin tygodniowo. Z gramatyki (3 godz. tygodn.) składnia zgody i nauka o przypadkach w połączeniu z ćwiczeniami praktycznymi. Z Korneliusa Neposa (3 godz. tygodn.) czytano żywoty: Mityadesa, Temistoklesa, Arystydesa, Cymona, Epaminondasa i Pelopidasa. Trzy zadania miesięcznie (z tych 1 domowe).

Język grecki 5 godz. tygodniowo. Odmiana imion i czasowników aż do słów na μ , tłumaczenie z języka greckiego na polski i odwrotnie. Od drugiej połowy I. półroczu co 14 dni zadanie szkolne albo domowe.

Język polski 3 godz. tygodniowo. Z gramatyki: systematyczna nauka deklinacji z ważniejszymi wyjątkami, pominiętymi przy elementarnem przerabianiu tej części gramatyki; systematyczna nauka składni rzędu. Powtórzenie nieodmiennych części mowy, prawideł pisowni i znaków pisarskich. Czytanie wzorów według Wypisów z uwzględnieniem związku myśli i układu całości i krótkie wiadomości o życiu i zasługach odnośnych pisarzy. Opowiadanie i deklamacja. Wypracowania stylistyczne 2 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne. (Przeważnie streszczenia rzeczy poznanych w szkole).

Język ruski 3 godziny tygodniowo jak język polski.

Język niemiecki 4 godz. tygodn. Powtórzenie i uzupełnienie nauki gramatyki z kl. I. i II; składnia zgody i rzędu. Czytanie, tłumaczenie, opowiadanie i uczenie się na pamięć czytanych ustępów proz. i poet.; uwzględnianie synonimów. Dwa zadania miesięcznie, naprzemian szkolne i domowe. (Retrowersye, reprodukcye ustępów czytanych, streszczenie).

Historia i geografia 3 godz. tygodniowo. Dzieje średniowieczne. Najważniejsze osoby i zdarzenia z szczególnem uwzględnieniem historyi austriacko-węgierskiej monarchii. Szczegółowa geografia Europy środkowej, wschodniej i północnej Europy z wy-

łączeniem monarchii (austriacko-węgierskiej; geografia Ameryki i Australii. Ćwiczenia kartograficzne.

Matematyka 3 godz. tygodn. Arytmetyka: Cztery działania liczbami ogólnymi, całymi i ułankami, podnoszenie do kwadratu i wyciąganie pierwiastka kwadratowego. W związku z geometrycznymi rachunkami: liczby niezupełne, skrócone mnożenie i dzielenie i jego zastosowanie przy wyciąganiu pierw. kwadratowego. Geometria: Porównywanie, przemiana i dzielenie figur, pomiar długości i powierzchni. Twierdzenie Pitagoresa na podstawie najprostszych dowodów; z nauki o podobieństwie figur geometrycznych co najważniejsze. Ćwiczenia domowe z lekcyi na lekcyę. Co miesiąc zadanie szkolne.

Nauki przyrodnicze 2 godz. tygodniowo. W I. półr. fizyka: ogólne własności ciał, nauka o cieple i najważniejsze zasady chemii. II. półr. mineralogia: opisanie i porównanie najważniejszych gatunków minerałów i skał ze szczególnem uwzględnieniem krajowych.

Klasa IV.

Religia 2 godz. tygodniowo: Nauka o obrzędach kościoła katolickiego.

Język łaciński 6 godzin tygodniowo. Gramatyka (2 godz. tygod.): naukach o czasach i trybach, infinitivus, oratio obliqua; participium, gerundium, supinum; ćwiczenia w tłumaczeniu z języka polskiego na łaciński. W 2. połowie II. półrocza 1 godzina tygod. Prozodya i metryka. Czytano z Comment. Caes. de bello Gal. ks. I., VI. 1—20, VII. 1—72. W dwóch ostatnich miesiącach II. półrocza P. Ovidii Metamorph. de quattuor generis humani aetatibus; Trist.: de miserabili ex urbe discessu, de vita sua. Zadania jak w kl. III.

Język grecki 4 gdz tygodn. Czasowniki na „*mu*“, czasowniki nieprawidłowe, najważniejsze rzeczy ze składni na podstawie odpowiednich przykładów, tłumaczenie z języka greckiego na polski i odwrotnie, tłumaczenie ciągłych ustępów. Miesięcznie dwa zadania, naprzemian domowe lub szkolne.

Język polski 3 godz. tygodniowo, Z gramatyki: Systematyczna nauka konjugacyi i składni w obrębie czasownika; systematyczna nauka o zdaniach złożonych i okresach; wierszowanie. Na końcu roku powtórzenie całego materiału nauki gramatyki w ogólniejszym zarysie. Czytanie wzorów według Wypisów ze szczególnem

uwzględnieniem układu całości czyli dyspozycji czytanych ustępów; opowiadanie, deklamacya, wiadomości o życiu pisarzy jak w klasie III. Zadania jak w klasie III.

Język ruski 3 godziny tygodniowo jak język polski.

Język niemiecki 4 godziny tygodniowo. Systematyczna gramatyka w zakresie nauki o zdaniu i uzupełnienie składni rządu. Czytanie, tłumaczenie, opowiadanie, uczenie się na pamięć ustępów. Zadania jak w klasie III.

Historia i geografia po 2 godziny tygodniowo. W I. półroczu dzieje nowożytne ze szczególnem uwzględnieniem dziejów austriacko-węgierskiej monarchii. W II. półroczu fizyczna i polityczna geografia austriacko-węgierskiej monarchii z wyłączeniem części statystycznej, jednak ze szczególnem uwzględnieniem płodów krajów, zatrudnienia, przemysłu, handlu i oświaty narodów. Ćwiczenia kartograficzne.

Matematyka 3 godziny tygodniowo. Arytmetyka; Równania I. stopnia o jednej i więcej niewiadomych i o takich czystych równaniach drugiego i trzeciego stopnia, które przychodzą przy rachunkach geometrycznych. W związku z ostatnimi podnoszenie do sześciastku i wyciąganie pierwiastka sześciennego. Złożone stosunki i proporcye, reguła trzech złożona, procent pojedynczy i złożony, rachunek terminu, spółki i mieszaniny. Geometria: wzajemne położenie prostych i płaszczyzn, główne rodzaje i pomiar brył. Zadania jak w klasie III.

Fizyka 3 godziny tygodniowo. I. półroczu: magnetyzm, elektryczność, mechanika ciał stałych, główne zasady z astronomii i geografii fizycznej. W II. półroczu: mechanika ciał ciekłych i lotnych, akustyka, optyka.

Klasa V.

Religia 2 godz. tygodniowo. Dogmatyka ogólna.

Język łaciński 6 godzin tygodniowo. Czytano z Liv. ab urbe condita l. I, i XXI.; z Ovidii Metamorph: de quattuor generis humani aetatibus, de Phaëtonie, de Niobæ liberorumque eius interitu, de Dædalo et Icaro, de Mida rege; z Fasti; de Arione, ludi Ceriales. Piękniejszych ustępów uczono się na pamięć. Z gramatyki powtórzono składnię zgody i rządu, prozodyę i metrykę; 1 godz. tygodn. ćwiczenia gram.-stylistyczne. Co miesiąc jedno zadanie szkolne.

Język grecki 5 godzin tygodniowo; 1 godz. gramatyki: nauka o rodzajniku, składnia zgody i rządu w połączeniu z ćwiczeniami. W I. półroczu z Anab. Xenofonta: Powód do wojny i przygotowania wojenne, bunt wojska greckiego, pochód przez Cylicyę i Syryę, przejście Eufratu, zdrada Orontasa, pochód przez Babilonię, bitwa pod Kunaksa, śmierć Cyrusa, życie i charakter Cyrusa, Xenof. i wybór dowódców, podział łupów. W II. półroczu Hom. Il. ks. I. z objaśnieniem różnicy dyalektu epickiego i attyckiego, przytem dalszy ciąg lektury Xenofonta (w jednej godz. tygodniowo); z Cyropedyi: pochodzenie Cyrusa, wychowanie młodzieży u Persów, Cyrus dowódcą Persów, śmierć Cyrusa. Piękniejszych ustępów z Iliady uczono się na pamięć. Na półrocze cztery zadania szkolne.

Język polski 3 godz. tygodniowo. Powtórzenie i uzupełnienie ważniejszych wiadomości z zakresu głosowni i etymologii, poznanych przygodnie w niższych klasach; uzasadnienie ważniejszych rzeczy z nauki o formach przez uwzględnienie dawniejszych form języka ojczystego, jakoteż przez poznanie główniejszych zasad tworzenia i przemiany w zakresie głosowni i flęksyi na podstawie stósownie dobranych wyjątków z pomników języka staropolskiego. Czytanie wzorów według Wypisów, a na ich podstawie poznanie zwykleszych trópow i figur, rozmaitych rodzajów stylu i najważniejszych gatunków prozy i poezyi. Wiadomości historyczno-literackie o odnośnych pisarzach. Deklamacya. Wypracowanie stylistyczne co trzy tygodnie, naprzemian domowe i szkolne. Należyte ćwiczenie w układaniu dyspozycji.

Język ruski 3 godz. tygod. gram. (w 1 godz. tygod.) nauka o formach języków staro-słowiańskiego i staro-ruskiego, ich etymologia i składnia na podstawie głosowni i nauki o formach języka starosłowiańskiego wedle Chrestomatyi Ogonowskiego. Czytanie ustępów z Chrestomatyi, a nadto przeczytano w całości w klasie: „Страстный Четверъ“ M. Ustyjanowicza i „Въ Кап-патахъ“ I. Neczuja. Deklamacya. Zadanie co 3 tygodnie, naprzemian domowe i szkolne.

Język niemiecki 4 godz. tygodniowo. Czytanie Wypisów Petelenz-Werner ze stósownem objaśnieniem gramatycznym i rze-

czowem. Ćwiczenia w opowiadaniu i uczenie się na pamięć cenniejszych ustępów. Zadań 7 półrocznie; 3 szkolne, 4 domowe.

Historia i geografia 3 godziny tygodniowo. Dzieje starożytne do wojen punickich z uwzględnieniem geografii państw starożytnych.

Matematyka 4 godzinny tygodniowo (2 godziny algebra, 2 godz. geom.). Algebra: Cztery działania, liczby ujemne, ułamki, podzielność, miara, wielokrotność, stosunki, proporcye, układy liczb, równania pierwszego stopnia. Geometrya: Planimetrya. Obok ciągłych ćwiczeń domowych zadanie szkolne co miesiąc.

Historia naturalna 2 godziny tygodniowo, W I. półroczu mineralogia: krystalografia, fizyczne i chemiczne własności minerałów, krótki przegląd systematyczny najważniejszych minerałów, krótki pogląd na budowę ziemi. W II. półroczu botanika: najważniejsze wiadomości z anatomii, organografii, fizjologii i systematyki roślin.

Klasa VI.

Religia 2 godz. tygodniowo. Dogmatyka szczegółowa.

Język łaciński 6 godzin tygodniowo. Czytano Sall. Catilina; Cic. in Catil. I.; Verg. Ecl. I. V.; Georg. laudes Italiae; Aen. I; (Caes. bell. civ. I. III. lektura prywatna). Z gramatyki (1 godz. tygod.) powtórzono naukę o czasach i trybach, z ćwiczeniami gram.-stylistycznymi, Zadania jak w V. kl.

Język grecki 5 godzin tygodniowo. W I. półroczu przeczytano Hom. Il. I. III., VI., XVIII., (XXIV. lektura prywatna), niektórych ustępów uczono się na pamięć. Xenof. Memor. I. W II. półroczu Herod. I. VI. i Xen. Memor. II. Z gramatyki: przegląd przyimków, nauka o czasach i trybach do zdań zależnych z odpowiednimi ćwiczeniami. Zadania jak w V. kl.

Język polski 3 godziny tygodniowo. Czytanie arcydzieł literatury narodowej od połowy w. XVI do poł. w. XVIII. według Wypisów w wyjątkach. Historia literatury od początku do czasów Stanisława Augusta. Deklamacya. Wypracowanie stylistyczne co trzy tygodnie, przeważnie domowe.

Język ruski 3 godziny tygodniowo. W I. półr. czytanie z Chrestomatyi, przyczem język czytanych ustępów porównywano z dzisiejszym językiem ruskim. W II. półroczu czytano z Barwińskiego części I., a nadto w całości: „Мартыя“ „Квит-

ki“ i „Наталка — Полтавка“ Kotlarewskiego. Deklamacya. Zadanie co trzy tygodnie, przeważnie domowe.

Język niemiecki 4 godziny tygodniowo. Czytanie, objaśnianie i streszczanie ustępów proz. i poet. z Wypisów Petelenz-Werner i wyjaśnienie stylistyki i poetyki na tle lektury; memorowanie. Zadania jak w V. kl.

Historya i geografia 4 godziny tygodniowo. Dzieje Rzymian od wojen punickich do końca; dzieje średniowieczne do r. 1492; z geografii starożytnej odpowiednie partye.

Matematyka 3 godziny tygodniowo. Algebra: Potęgi, pierwiastki, liczby niewymierne i urojone, logarytmy. Równania drugiego stopnia o jednej niewiadomej. Geometrya: Stereometrya i trygonometrya z zastosowaniem. Ćwiczenia i zadania jak w klasie V.

Historya naturalna 2 godz. tygodniowo, Anatomia i fizyologia zwierząt, zoologia systematyczna.

Klasa VII.

Religia 2 godziny tygodniowo. Etyka katolicka.

Język łaciński 5 godz. tygod. Czytano: Cic. pro Archia poëta, de imp. Cn. Pomp., Laelius (od c. 9. lekt. pryw.); Verg. Aen. lib. II. i VI. W 1 godz. tygod. ćwiczenia gram.-stylistyczne. Zadania jak w kl. V.

Język grecki 4 godz. tygodniowo. W I. półr. Dem. Olinth. I, II, III; w II. półr. Odyss. IX, X, XI. i Dem. περί τῶν ἐν Χερσούρων. Z gram. nauka o trybach od zdań zależnych aż do końca, przegląd partykuł z ćwiczeniami gramat. co tydzień przez pół godziny. Zadania jak w kl. V.

Język polski 3 godz. tyg. Czytanie arcydzieł literatury narodowej w dłuższych wyjątkach według Wypisów lub w całości; w I. półroczu do Brodzińskiego, w II. półr. od wystąpienia Brodzińskiego i Mickiewicza. Uzupełnianie nauki szkolnej czytaniem domowem. Dalszy ciąg historyi literatury (jak w kl. VI.) Obok wyimków wzawartych w Wypisach przeczytano z rozbiorem estetycznym A. Mickiewicza Grażynę i Konrada Wallenroda, A. Malczewskiego Maryę. Deklamacya. Wypracowania stylistyczne co miesiąc, przeważnie domowe.

Język ruski 3 godz. tygodn. Czytanie wzorów według czytanki Barwińskiego cz. II., a nadto przeczytano w całości w I. półr. „Мертвецькій Великдень“ i „Добре роби, добре й буде“

Kwitki; w II. półroczu: „Скитъ Маняверкій“ Mogilnickiego. Deklamacya. Zadanie co miesiąc, przeważnie domowe.

Język niemiecki 4 godz. tygodn. Czytanie i estetyczny rozbiór celniejszych ustępów z Wypisów Harwota t. I. wyd. 2., a nadto przeczytano w całości w szkole: Hermann und Dorothea, Minna von Barnhelm, Iphigenie auf Tauris; w domu: Wilhelm Tell i Götz von Berlichingen. Pogląd na rozwój literatury od jej początków do Schillera. Memorowanie. Zadań półrocznie 5; 2 szkolne 3 domowe.

Historya i geografia 3 godziny tygodniowo. Historya nowożytna z uwzględnieniem dziejów wewnętrznych Europy i geografii aż do ostatnich czasów.

Matematyka 3 godziny tygodniowo. Algebra: równania drugiego stopnia, wyższorzędne, ułamki ciągle, równania nieoznaczone, szeregi (rachunek procentowy), kombinacye, wzór Newtona. Geometrya: Powtórzenie i uzupełnienie trygonometrii, zastosowanie algebry do geometrii i analityka w płaszczyźnie włącznie z liniami stożkowemi. Ćwiczenia i zadania jak w klasie V.).

Fizyka 3 godziny tygodniowo. Uzupełnienie nauki z niższego gimnazyum o ogólnych własnościach ciał. Mechanika ciał stałych, ciekłych i lotnych. Nauka o cieple, chemia nieorganiczna i zasady chemii organicznej.

Propedeutyka filozofii 2 godziny tygodniowo. Logika elementarna i zastosowana.

Klasa VIII.

Religia 2 godziny tygodniowo. Historya kościoła katolickiego.

Język łaciński 5 godzin tygodniowo. W I. półr. Hor. Carm. I. 1, 3, 6, 7, 10. 12, 20, 29, 34; II. 3, 3, 7, 9, 14, 18; III. 1, 2, 23, 30; IV. 2, 3, 7; Epod. 2. 7, carm. saec., Sat. I. 9, Epist. I. 6. W II. półr. Tac. Germania 1—27.; Annal. XIII. 1—6, 12—17; 45, 46; XIV. 1—14, 60—64; XV. 38—74; XVI. 34., 35. Pogląd na literaturę rzymską. Ćwiczenia stylistyczne jak w klasie VII. Zadania jak w klasie V.

Język grecki 5 godzin tygodniowo. Platona: Apologia Sokratesa, Lysis, (Charmides lekt. pryw.) Sofokl. Edyp Król. Hom. Odys. ks. XVIII. Powtórzone i zaokrąglono wiadomości z życia umyłowego, prywatnego i publicznego Greków. Zadania jak w kl. V.

Język polski 3 godz. tygodn. Czytanie arcydzieł literatury narodowej wieku XIX. w dłuższych wyjątkach według Wypisów,

niektórych w całości. Uzupełnienie nauki szkolnej czytaniem domowym. Dalszy ciąg historyi literatury XIX. wieku. Deklamacya. Przeczytano w całości z rozbiorem estetycznym A. Mickiewicza „Pana Tadeusza“. W II. półr. powtórzono przeglądowo historię literatury polskiej. Wypracowania stylistyczne miesięcznie jedno; w I. półr. przeważnie domowe, w II. półr. przeważnie szkolne.

Język ruski 3 godz. tygodn. Czytanie wzorów według czytanki Barwińskiego cz. III, a nadto przeczytano w całości w I. półr.: „Новый чоловікъ“ I. Neczuja; w II. półr.: „Гальшка Острожека“ E. Ogonowskiego. Deklamacya. Zadanie miesięcznie jedno; w I. półr. przeważnie domowe, w II. półr. przeważ. szkol.

Język niemiecki 4 godziny tygodniowo. Czytanie z rozbiorem estetycznym cenniejszych ustępów według Wypisów Eggera część II. t. 2. wyd. 5., a nadto przeczytano w całości w szkole: Julius Caesar i Torquato Tasso; lektura domowa: Maria Stuart i Macbeth. Historya literatury od Schillera aż do ostatnich czasów. Memorowanie. Zadania w I. półr. 2 szkolne, 3 domowe; w II. półr. 4 (przeważnie szkolne).

Historya i geografia 3 godz. tygodn. W I. półr. Dzieje monarchii austryacko-węgierskiej. W II. półr. geografia i statystyka monarchii austryacko-węgierskiej; prócz tego w jednej godzinie tygodniowo powtarzanie ważniejszych partyj z historyi greckiej i rzymskiej.

Matematyka 2 godz. tygodniowo. Powtórzenie, uporządkowanie i zastosowanie na przykładach całego przedmiotu nauki. Ciągłe ćwiczenia algebraiczne i geometryczne. Zadania jak w kl. V.

Fizyka 3. godz. tygodniowo. Elektryczność, magnetyzm, ruch falowy, akustyka, optyka, pod koniec II. półrocza zasady astronomii.

Propedeutka filozofii 2 godziny tygodniowo. Psychologia empiryczna.

B. Przedmioty względnie obowiązkowe i nadobowiązkowe.

a) Przedmiot względnie obowiązkowy.

1. *Język ruski*, w każdej klasie po 3 godz. tygodn.

Uwaga: Uczeń, który się z początkiem roku szkolnego zapisał na naukę języka ruskiego, obowiązany jest uczęszczać na nią przez cały rok szkolny.

b) Przedmioty nadobowiązkowe.

1. *Historia kraju rodzinnego*. Naukę tę wykładano w klasie III., IV. i VII, w 1. półr. po jednej godzinie; w VII. w 2. półroczu 2 godziny tygodniowo, według programu poleconego przez Wyższe Władze szkolne.

2. *Rysunki*. I. oddział, 2 godziny tygodniowo: Stosunek rozciągłości ciał w ogóle i najważniejsze utwory geometryczne płaskie z poglądu. Uczniowie rysowali linie pionowe, poziome i ukośne, następnie kwadrat, ośmiobok, trójkąt, sześciobok, koło, pięciobok i rozwijające się na ich tle formy z tablicy na podstawie wzorów Rottera, tudzież elipsę. — Pojęcie tła, horyzontu, punktu ocznego, kąta widzenia, skrócenia perspektywicznego; cieni własny i rzucony, przycień. Rysowano linie równoległe, trójkąt, kwadrat, ostrosłup czworościenny, sześciian, graniastosłup, stożek, walec i kulę w perspektywie z modeli, tudzież liście stylizowane i rozety na podstawie wzorów Herdtlego.

II. oddział, 2 godziny tygodniowo. Uczniowie rysowali ornamenta ołówkiem, kredką lub farbami, następnie z modeli perspektywicznych. pojedynczo lub grupami, ustawionych, tudzież łatwiejsze widoki na podstawie wzorów Högera.

III. oddział, 2 godziny tygodniowo. Rysowano głowy i twarze, jakoteż całe postaci ludzkie, kwiaty i ornamenta na podstawie wzorów Taubingera, tudzież z odlewów gipsowych. Własności farb, sposób ich mieszania, harmonia barwna. Nakładanie farba-

mi. Trudniejsze widoki z wzorów Högera. Styl egipski, grecki, rzymski i renesansowy (renaissance). Członki i porządki architektoniczne.

Kalixt Lewandowski.

3. *Kaligrafia*. Naukę tego przedmiotu pobierali wyznaczeni uczniowie kl. I. i II., w 2 oddziałach po jednej godzinie tygodniowo.

Uczniowie I. klasy rozpoczęli naukę od pierwszych zasad pisania, wyjaśnianych im na wzorach, pisanych na tablicy; poczem przeszli do pisania z wzorów rytów, przyzwolonych przez Wyokie Władze szkolne. — Uczniowie II. klasy pisali zawsze z takichże wzorów, a nauczyciel tak tu jak i w I. klasie wykazywał im braki ich pisma i pouczał praktycznie na ich zeszytach, jak należy prawidłowo pisać. Z końcem każdego półroczu przedkładał nauczyciel pisane przez uczniów próby pisma do przejrzenia Wyokiej Radzie Szkolnej krajowej.

Ignacy Flach, prof. gimn.

4. *Śpiew*. Nauki śpiewu udzielano w 4 oddziałach po jednej godzinie tygodniowo; w 3 oddziałach śpiewu niższego, a w 4. wyższego. W oddz. I. uczono o tonie, nótach, kluczach z odpowiedniami ćwiczeniami w gamach, tereyach, kwintach. W oddz. II. powtarzano gruntownie to samo co w I. oddziale i śpiewano pieśni świeckie i kościelne. W III. oddziale przygotowywano uczniów do śpiewu wyższego, ucząc ich pieśni kościelnych. W IV. oddz. ćwiczano uczniów w śpiewaniu pieśni świeckich polskich i ruskich, kościelnych (cerkiewnych) i pogrzebowych.

Marcin Burgiet.

5. *Gimnastyka*. Nauki gimnastyki udzielano w 3 oddz., a 6. grupach, dla każdej grupy po jednej godzinie tygodniowo.

I. Oddział (kl. I. i II., grupa 1. i 2.) Ćwiczenia wolne w postawie; ćwiczenia rzędowe w miejscu. Zwieszenia, zmiany zwieszeń i podpory na drążku; pochody na drabinach; wspinanie na żerdziach i na linie.

II. Oddział (kl. III. i IV., grupa 3. i 4.) Ćwiczenia wolne trudniejsze w postawie; ćwiczenia rzędowe w miejscu i z miejsca, pochody i biegi. Woltyże okroczone i rozkroczone na koźle. Skok w dal i w wyż. Zwieszenia, okrasa zwieszeń i podpory na drążku

i orczyku; pochody na drabinach; wspinanie na żerdziach i na linie.

III. Oddział (kłaśa V. grupa 5. i kl. VI., VII. VIII. grupa 6.) Ćwiczenia wolne ciężkimi w postawie i klęczce; ćwiczenia rzędowe w miejscu i z miejsca, pochody i biegi, pochody ozdobne. Ćwiczenia w podporze, zmiany podporu, pochody i poskoki na poręczach. Wołyże okroczone, odboczne, rozkroczone i kuczne na koniu. Zwieszenia i okrasa zwieszeń, tudzież ćwiczenia w podporze na drążku, orczyku i kółkach. Skok w dal, wyż i głab w połączeniu z obrotami.

Kalixt Lewandowski.

Uwaga. Nauczycieli przedmiotów nadobowiązkowych opłaca fundusz szkolny. Z tego funduszu pobrali nauczyciele historii kraju rodzinnego 175 złr., nauczyciel rysunków 240 złr., nauczyciel kaligrafii 100 złr., nauczyciel śpiewu 160 złr., nauczyciel gimnastyki 112 złr. 50 ct. (za czas od 15. kwietnia po koniec sierpnia br.)

III. Temata do wypracowań piśmiennych.

a) W języku polskim.

V. kl. 1. Opis ogrodu publicznego w Brzeżanach (domowe). 2. Zatrudnienia wieśniaka w jesieni, (szkolne). 3. Pogrzeb Grażyny, (domowe). 4. Popas w Upicie, (szkolne). 5. Bitwa pod Kunaksą, (domowe). 6. Zdrada Meczyusza Fufecyusza, (szkolne). 7. Opis klasztoru bernardyńskiego w Brzeżanach, (domowe). 8. Zasługi Temistoklesa około Aten, (domowe). 9. Powody „Zajazdu“ na Sopicowo, (szkolne). 10. Cztery wieki rodu ludzkiego, (domowe). 11. Zajęcia wieśniaka na wiosnę, (szkolne). 12. Materiały do pisanja w czasach najdawniejszych, (domowe). 13. Treść wiersza A. Asnyka p. t. „Echo kołyski“, (szkolne). 14. Opisanie miejscowości „Raj“, (szkolne).

VI. kl. 1. Jakie miały znaczenie igrzyska olimpijskie dla świata helleńskiego? (domowe). 2. Powstanie, rozwój i znaczenie trybunatu w Rzymie, (szkolne). 3. „Rolnictwo, przemysł w parze „Niosą bogactwo w darze“ (domowe). 4. Jak charakteryzuje Helena bohaterów greckich w rozmowie z Pryamem? (według lektu-

ry szkolnej księgi zwanej „Tejchoskopia“), (szkolne). 5. Pustynia a morze (porównanie), (domowe). 6. Proces oddychania i krążenia krwi u człowieka (szkolne). 7. Ogień jako żywioł pożyteczny i szkodliwy (domowe). 8. Obrazek wsi według „XII. pieśni o Sobótce“ J. Kochanowskiego (domowe). 9. W jaki sposób okazuje i wyraża Achilles przyjaźń dla poległego Patroklosa? (szkolne). 10. Jakiemi dziełami zdobył sobie cesarz Karol przydomek „Wielkiego“? (domowe). 11. Tok myśli w kazaniu sejmowem III „O zgodzie domowej“ P. Skargi, (szkolne). 12. Ogród a szkoła (porównanie), (domowe). 13. Jak wpływa Junona na losy Trojańczyków? (według lektury szkolnej I. ks. Eneidy Wergil), (szkolne). 14. Gościnność u starożytnych Greków, a gościnność naszych czasów (porównanie) (domowe).

VII. kl. 1. Dlaczego odkryciu Ameryki przypisują tak wielką ważność? (domowe). 2. Zasługi Stanisława Konarskiego około publicznego wychowania, (szkolne). 3. Charakterystyka Bony na podstawie tragedyi A. Felińskiego „Barbara Radziwiłłówna“, (domowe). 4. Cechy okresu Stanisława Augusta, (domowe). 5. Tok myśli „Olintyki drugiej“ Demostenesa i skutek tejże mowy, (szkolne). 6. Stosunki Kazimierza Sprawiedliwego z Rusią, (domowe). 7. Zasługi Kazimierza Brodzińskiego około literatury polskiej (szkolne). 8. Wpływ i stosunek Halbana do Konrada Wallenroda (domowe). 9. Wynalazek druku i jego znaczenie, (domowe). 10. O ile autor Maryi odstąpił w poemacie swym od prawdziwego zdarzenia? (szkolne).

VIII. kl. 1. Charakter Antoniusza na podstawie Cyserona Filipiki II-ej, (domowe). 2. Jaki jest związek między balladą „Alpuhara“, a całą powieścią poetyczną „Konrad Wallenrod“? (szkolne). 3. Zasługi Babenbergów około Austrii, (domowe). 4. Znaczenie osób fantastycznych i związek ich z tragedją „Balladyna“, (domowe). 5. Zaścianek Dobrzyńskich (na podstawie lektury „Pana Tadeusza“, (szkolne). 6. Rozwinać i uzasadnić myśl zawartą w dwuwierszu:

„Kto garścią ziemię znosi, góry się doczeka,

„Z kropli za kroplą z czasem uzbiera się rzeka“, (dom).

7. Podać najgłówniejsze definicje o przyjaźni (według Platona „Lizys“), (szkolne). 8. O ile pokój Antalcydasa wpłynął na powstanie podania o pokoju Cymona“, (szkolne). 9. Wykazać związek epizodów z biegiem głównego działania w pierwszych czterech księgach „Pana Tadeusza“ (szkolne).

В) W języku ruskim.

V. kl. 1. Обжинки въ родинѣмъ селѣ (дом.). 2. Мои сего-горѣчнѣй фериѣ (листь до товариша) (шк.). 3. Дѣяльнѣсть Рому-ля (пѣсля Лівія) (дом.). 4. Хѣдъ мыслей „Изборника зъ року 1078“ (шк.). 5. Організація державы перекон черезъ Дарія I. (дом.). 6. Характеристика Кира Молодшого (пѣсля Ксенофонта) (шк.). 7. Выховане молодежи въ Спартѣ (дом.). 8. Рѣжнороднѣй впливы дошу (дом.). 9. Що особливого описує Даниилъ Палом-никъ въ своѣй подорожи до св. землѣ? (шк.). 10. Упадокъ вла-сти королѣвскои въ Римѣ (пѣсля Лівія) (дом.). 11. Дѣяльнѣсть Володимира Великого по принятію св. крещенія (шк.). 12. Ган-нібаль здобуває Сагунтъ (пѣсля Лівія) (дом.). 13. Похѣдъ Игоря Святославича на Половцѣвъ (пѣсля лѣтописи) (шк.). 14. Описъ прогульки ученикѣвъ гѣмназіяльныхъ (дом.).

VI. kl. 1. Порѣвнане житя людского зъ чотырма порами року (дом.). 2. Битва надъ рѣкою Калкою (пѣсля шкѣльной лект.) (шк.). 3. Значѣнє лѣсѣвъ (дом.). 4. Подвиги князя Данила въ земли чешкѣй (пѣсля лект.) (шк.). 5. Якѣй користи и шкоды при-носять рѣки? (дом.). 6. Вѣйны зъ Германами за Августа (дом.). 7. Пращанє Гектора зъ Андромахою (за Гомеромъ) (шк.). 8. Першѣй нападъ Атилѣ (дом.). 9. Хѣдъ гадокъ въ бесѣдѣ Катона (пѣсля лект. лат.) (шк.). 10. Якѣй чувства будить въ чоловѣцѣ надходяча весна? (дом.). 11. Основанє и судѣба мархѣй австрѣйскои до Ба-бенбергѣвъ (шк.). 12. Вода и огонь добрѣй служити, але лихѣй пано-вати (дом.). 13. Привѣлегіѣ королѣвъ спартаньскихъ (пѣсля VI. кн. Геродота) (шк.). 14. Жниво а неспыт (порѣвнанє) (дом.).

VII. kl. 1. Пояснити приповѣдку: „Давнѣй пригоды хо-ронять вѣдъ шкоды“ (дом.). 2. Хѣдъ мыслей въ переднѣмъ сло-вѣ до повѣсти Квѣтки „Маруся“ (шк.). 3. Похвала Архѣяса яко поета и наукъ, а особливо поезіѣ (Cic. pro Arch. §§. 12—19) (дом.). 4. Стосунки Угоръ по битвѣ пѣдъ Могачомъ (дом.). 5. Денисъ а Трохимъ — въ повѣсти Квѣтки „Перекотинполе“ (шк.). 6. Якѣхъ доводѣвъ уживає Цѣцеронъ, щѣбы доказати, що вѣйна зъ Мѣтридатомъ є великою и важною? (Cic. pro lege Man. 20 — 26.) (дом.). 7. Хѣдъ гадокъ въ ліричнѣмъ творѣ Я. Головацкого „Туга за рѣдиною“ (шк.). 8. Пояснити змысль слѣвъ Цѣцерона: „Prima commendatio adulescentum proficiscitur a modestia“ (дом.). 9. Похѣдъ королеви Ядвѣйи на Червону

Русь (дом.). 10. Хôдъ мыслей въ думцѣ Шевченка „До Основяненка“ (шк.).

VIII. kl. 1. Пояснити сентенцію: *Sibi imperare maximum imperium* (дом.). 2. Характеристика головной особы въ оповѣданіи Стороженка „Кôндратъ Будненко Швидкій“ (шк.). 3. О хосеннôмъ впливѣ робучости (дом.). 4. Чому часть панованія Леопольда I. называвмо періодомъ блеску Австріѣ? (дом.). 5. Квѣтка яко писатель повѣстій (за Кульшомъ) (шк.). 6. Вôйна непріятельною штукъ (дом.). 7. На чôмъ опирали Габсбурги свои права до короны ческой и угорской? (шк.). 8. Приватне житѣ давныхъ Германôвъ (за Тацитомъ) (дом.). 9. Поясненіе приповѣдки: „До доброй керницѣ стежка утоптана“ (шк.).

C. W języku niemieckim.

Klasa V.

1. Übertragung aus dem Polnischen. (S. A.) 2. Getreideernte auf dem Lande. (H. A.) 3. Aus dem Leben König Rudolfs I. (Nacherzählung) (S. A.) 4. Unser Dorfhirt. Eine Schilderung. (H. A.) 5. Die Dorfschule. Eine Beschreibung. (S. A.) 6. Der winterliche Vorratskeller. (H. A.) 7. Wie wird ein Garten angelegt? (H. A.)

II. pól. 8. Das Leben eine Reise. Eine Vergleichung. (H. A.) 9. Was liefern dem Menschen die Thiere? (H. A.) 10. Aus dem Leben des Erzherzogs Karl. (Nacherzählung) (S. A.) 11. Inhaltsangabe der Ballade: „Die Kraniche des Ibykus. (H. A.) 12. Der Sturz der 30 Tyrannen. — Geschichtliche Erzählung auf Grundlage des Schulunterrichtes. (S. A.) 13. Was für verschiedene Thürme werden gebaut und zu welchen Zwecken? (H. A.) 14. Auswanderung der Plebs auf den heiligen Berg und die Errichtung des Tribunats. Auf Grundlage des geschichtlichen Schulunterrichtes. (S. A.)

Klasa VI.

1. Telemach am Hofe des Königs Menelaos in Lakedaimon. Auf Grundlage der Schullectüre. (H. A.) 2. Gudrun am Hofe des Normannenkönigs Ludwig. Im Anschluss an die Lectüre (S. A.) 3. Der Jahrmarkt in der Stadt Brzezany im Monate October. (H. A.) 4. Wie Ortwein und Herwig zu ihnen kamen und wie Kudrun nicht mehr waschen wollte. — Inhaltsangabe. (S. A.) 5. Wie sucht

Pallas Athene in der Gestalt des Antilochos die letzten Lebensstunden des Achilles zu versüßen? — Auf Grundlage des gelese-
nen Gedichtes „Achilleis“ v. Goethe. (H. A.) 6. Gedankengang
der Rede Caesars nach Sallust. Cap. 51. (S. A.) 7. Das zweite
Triumvirat (Nach dem Schulunterrichte). (H. A.)

II. pólr. 8. Nutzen des Holzes. (H. A.) 9. Gründung des
Frankenreiches durch Chlodwig. (Nach dem Schulunterrichte). (S. A.)
10. Histiaüs Schicksal nach Herodot. (S. A.) 12. Hausvögel und
ihre Bedeutung für das menschliche Leben. (H. A.) 13. Inhaltsan-
gabe des Gedichtes. „Die Theilung der Erde“. von Schiller. (S. A.)
14. Die Feldarbeit des Landmannes. (H. A.)

Klasa VII.

1. Was erfahren wir aus dem ersten Gesange v. Goethes
Hermann und Dorothea über Zeit, Ort und Personen der Hand-
lung? (H. A.) 2. Warum blieb die erste Entdeckung Amerikas
durch die Chinesen im 5ten Jahrhdte und die darauf folgende
durch die Normannen im 9. Jahrhdte ein folgenloses, durch die
Menschheit unbeachtetes Ereignis, dagegen die letzte unter Co-
lumbus das erste Glied ist in der unabsehbaren Reihe der grössten
Begebenheiten der Neuzeit? (H. A.) 3. Regierung Maximilians I. (S. A.)
4. Folgen des 30 jährigen Krieges (H. A.) 5. Empfang Dorotheas
im Hause der Eltern Hermanns. (S. A.)

II. pól 6. Die Unruhen in Polen nach der Wiederkehr
August II. und der stumme Reichstag v. Jahre 1717. (H. A.)
7. Die Arbeit der Winde in der Natur (H. A.) 8. Folgen des 7. jäh-
rigen Krieges. (S. A.) 9. Erklärung und Gedankengang der Dar-
stellung in Klopstocks Messias IV-ten Gesange v. 1—186. (H. A.) 10.
Napoleon Bonapartes Zug nach Aegypten. (S. A.)

Klasa VIII.

1. Die Unbeständigkeit des menschlichen Glücks, erwiesen
an Beispielen aus der Geschichte. (H. A.) 2. Geringes ist die Wiege
des Groszen. (H. A.) 3. Das österreichische Interregnum. (S. A.) 4
Ob Shakespeares Julius Caesar nicht vielmehr den Namen Brutus
tragen sollte? (H. A.) 5. Welche Verdienste erwarb sich Prinz
Eugen von Savoyen um Österreich? (S. A.)

II. pól. 6. Es bildet ein Talent sich in der Stille, Sich ein
Charakter in dem Strom der Welt. (H. A.) 7. Erklärung und

Gedankengang des Gedichtes „Menschenliebe“ von Freiligrath (S. A.) 8. Folgen des peloponesischen Krieges (S. A.) 9. Wie erklärt Hofer dem Vicekönig von Neapel die Liebe der Tiroler für Österreich? Nach Immermanns „Trauerspiel in Tirol“. (S. A.)

D) Do egzaminu dojrzałości.

1. Z języka łacińskiego: a) Przetłumaczyć na język polski Liv. lib. XXVI. c. 41. (ed. Weissenborn) b) Przetłumaczyć na język łaciński z Gindely — Markiewicza histor. star., wyd. 2., tom I. str. 234. ustęp p. n. „Pierwsze starcie się Gallów z Rzymianami“.

2. Z języka greckiego: Przetłumaczyć na język polski Demost. *περὶ τῆς παραπροσβείας* (§. 9—13) od słów: *Πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ κατηγορεῖν ἔχων..* do słów: *πάντες εἴχετε τὴν δόξαν.*

3. Z języka polskiego: Przyczyny wzrostu i upadku państwa rzymskiego.

4. Z języka ruskiego: Значѣніе наукъ природннхъ двѣ добробыту и просвѣты народѡвъ.

5. Z języka niemieckiego: Durch welche Umstände wurde die geistige Bildung der Griechen befördert?

6. Z matematyki: a)

$$\frac{68}{157} = \frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{1}{4} + \frac{1}{x^2 - y^2}$$

$$\frac{40}{53} = \frac{1}{1} + \frac{1}{3} + \frac{1}{x^2 + y^2}$$

b.) W kulę objętości $V = 2713.476 \text{ cm}^3$ wpisany jest stożek prosty. Jak wielka jest objętość tego stożka, jeżeli kąt wierzchołkowy w przecięciu przez oś przesuniętem $\alpha = 67^\circ 14' 24.5''$ i jak wielki jest promień tej kuli?

c) Osoba A pobierała od osoby B w dniu swych urodzin od chwili skończenia 38. roku życia po 180 zlr., za co B nabyła prawo otrzymania z chwilą śmierci A z pozostałego po niej majątku jednorazowo 6000 zlr. Osoba A umarła w końcu 64 roku życia. Przyjmując za podstawę rachunku 3.6% obliczyć zysk czy też stratę osoby B w chwili śmierci osoby A.

IV. Plan nauki języka polskiego od roku 189³₄.

Zadanie nauki w czterech klasach niższych.

Należyte czytanie i mówienie; gruntowna znajomość fleksyi i składni; gramatyczna pewność i poprawność w ustnem i piśmiennem używaniu języka; wyrabianie dobrego smaku przez czytanie, uczenie się na pamięć i należyte wygłaszanie celniejszych utworów poetycznych i ustępów prozaicznych.

Zadanie nauki w czterech klasach wyższych.

Biegłość i stylistyczna poprawność w ustnem i piśmiennem używaniu języka; poznanie wybitniejszych gatunków poezyi i prozy; poznanie celniejszych utworów literatury ojczystej, jakoteż najważniejszych szczegółów z życia sławniejszych pisarzy narodowych i z dziejów piśmiennictwa narodowego.

Klasa I. (3. godziny na tydzień).

Czytanie wzorów według wypisów. Głównem tej części zadaniem jest: a) wyraźne i rozumne czytanie; b) ćwiczenie uczniów w gładkiem i poprawnem zdawaniu sprawy z rzeczy poprzednio przeczytanej i dokładnie objaśnionej.

Deklamacya. Należyte wygłaszanie z pamięci piękniejszych utworów poetycznych, niekiedy ustępów prozaicznych.

Gramatyka. Elementarna nauka o zdaniu pojedynczem i o składni zgody, najważniejsze zdania poboczne; poznanie ważniejszych znaków pisarskich. Elementarna nauka odmiany imienia i czasownika.

Wypracowania piśmienne: cztery na miesiąc. W 1. półroczu wyłącznie dyktaty, systematycznie ułożone, a obejmujące ważniejsze zasady i prawa pisowni; w 2. półroczu naprzemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne, zrazu tylko szkolne, pod koniec roku także domowe.

Klasa II. (3 godziny na tydzień).

Czytanie wzorów według wypisów — jak w kl. I.
Deklamacya — jak w kl. I.

Gramatyka. Elementarna nauka o zdaniu złożonem; powtarzanie i uzupełnianie fleksyi. Nauka pisowni i interpunkcyi uzupełniona i rozszerzona.

Ćwiczenia ortograficzne czyli dyktaty, jak w kl. I., ale tylko w miarę potrzeby. Wypracowania stylistyczne: 3 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne.

Klasa III. (3 godziny na tydzień).

Czytanie wzorów według wypisów. Czytanie, objaśnianie i zdawanie sprawy — jak w kl. I. i II. — Od tej klasy począwszy, krótkie wiadomości o życiu i pismach celniejszych pisarzy, z których dzieł właśnie poznano wyjątki.

Deklamacya — jak w kl. I.

Gramatyka. Składnia rzędu. Systematyczna nauka deklinacyi. Części mowy nieodmienne.

Wypracowania stylistyczne: 2 na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne.

Klasa IV. (3 godziny na tydzień).

Czytanie wzorów według wypisów — jak w kl. III.

Deklamacya — jak w kl. I.

Gramatyka. Systematyczna nauka konjugacyi i składni

w obrębie czasownika; systematyczna nauka o zdaniach złożonych i okresach. Wierszowanie. — W końcu roku powtórzenie całego już przerobionego materiału nauki gramatyki w ogólniejszym zarysie. Wypracowania stylistyczne — jak w kl. III.

Klasa V. (3 godziny na tydzień).

Czytanie wzorów. Poznanie na podstawie wypisów zwykleszych tropów i figur, jakoteż najważniejszych gatunków prozy i poezyi. Nauka ta, zbierająca i uzupełniająca wiadomości w już poprzednich latach przygodnie przez uczniów nabyte, przysposobiać ma do czytania z pożytkiem ważniejszych utworów literatury narodowej w kl. VI.—VIII. Wiadomości historyczno-literackie o czytanych pisarzach — jak w k. III.

Deklamacya — jak w kl. I.

Wypracowania stylistyczne: 7 na półroczu, naprzemian domowe i szkolne.

Klasa VI. (3 godziny na tydzień).

Czytanie celniejszych dzieł literatury narodowej od połowy wieku XVI. do końca wieku XVIII. według wypisów.

Uzupełnianie nauki szkolnej **czytaniem domowem.**

Historya literatury (na podstawie lub przy sposobności czytanych wyjątków) od początku do końca wieku XVIII.

Deklamacya — jak w kl. V.

Wypracowania stylistyczne: 7 na półroczu, przeważnie domowe.

Klasa VII. (3 godziny na tydzień).

Czytania celniejszych dzieł literatury narodowej (w dłuższych wyjątkach według wypisów lub w całości;

w 1. półroczu do Mickiewicza (włącznie), w 2. półroczu do Słowackiego (włącznie).

Uzupełnianie nauki szkolnej **czytaniem domowem.**

Historia literatury (jak w kl. VI.) — ciąg dalszy do Słowackiego (włącznie).

Deklamacja — jak w kl. V.

Ćwiczenia ustne.

Wypracowania stylistyczne: 5 na półrocze, przeważnie domowe.

Klasa VIII. (3 godziny na tydzień).

Czytanie dalszego ciągu cenniejszych dzieł literatury narodowej wieku XIX. w dłuższych wyjątkach według wypisów, niektórych w całości.

Historia literatury wieku XIX. — ciąg dalszy od Krasińskiego do końca.

Deklamacja — jak w kl. V.

Ćwiczenia ustne — jak w kl. VII.

Wypracowania stylistyczne: w 1. półroczu 5, przeważnie domowe, a w 2. półroczu 3, przeważnie szkolne.

Plan nauki języka niemieckiego od V.—VIII.

Klasa V. (4 godziny tygodniowo).

Samodzielna reprodukcja na podstawie obszernej lektury, przeważnie prozaicznej. Uczenie się na pamięć. Obowiązkowa lektura domowa.

Uzupełnienie wiadomości gramatycznych (ze składni rzędu, zdania i szyku).

W półroczu 7 zadań (3 szkolne, 4 domowe). Tematy: streszczanie ustępów czytanych, opowiadania, opisy, przekłady z innych języków (na zadania szkolne).

Klasa VI. (4 godziny tygodniowo).

Stylistyka i poetyka, wyjaśniona na tle literatury. Memorowanie. Obowiązkowa lektura domowa

W półroczu 7 zadań (3 szkolne, 4 domowe). Tematy jak w kl. V.

Klasa VII. (4 godziny tygodniowo).

Pogląd na dzieje piśmiennictwa niemieckiego aż do Klopstocka. Dokładniejsza, na lekturze oparta znajomość epoki klasycznej od Klopstocka do r. 1794 ze szczególnem uwzględnieniem Herdera i Lessinga. Memorowanie. Obowiązkowa lektura domowa. W półroczu 5 zadań (3 szkolne, 2 domowe). Tematy: charakterystyki, rozprawki, sprawozdania z lektury szkolnej lub domowej.

Klasa VIII. (4 godziny tygodniowo).

Epoka klasyczna od r. 1794 do śmierci Goethego. Pisarze austriacy czasów nowszych. Treściwy pogląd na dzieje piśmiennictwa niemieckiego po śmierci Goethego. Memorowanie. Obowiązkowa lektura domowa.

W I. półroczu 5 zadań (2 szkolne, 3 domowe); w II. półroczu 4 zadania (przeważnie szkolne). Tematy jak w kl. VII.

	K L A S A										Razem
	I		II		III	IV	V	VI	VII	VIII	
	a	b	a	b							
6. Wedle miejsca pobytu rodziców:											
miejscowych .	13	17	11 ¹	6	21	22	13	5	8 ¹	6	122 ²
Z powiatu brzeżańskiego .	11	7 ¹	1	1	6	2	1	3	6	4	42 ¹
" podhajeckiego .	4	9	4	9	6	7	12	2	1	2	56
" przemysłańskiego .	3	3	3	2	2	8	2	1	2	1	27
" rohatyńskiego .	1	2	6	6	4	2	0 ¹	1	3	1	26 ¹
Z innych powiatów Galicji .	5	4	1 ¹	4	8	5 ²	9 ¹	8	8 ¹	5	57 ⁵
Razem	37	42 ¹	26 ²	28	47	46 ²	37 ²	20	28 ²	19	330 ⁹
7. Wedle stanu rodziców:											
Właścicieli dóbr .	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5
Urzędników państw. .	6	4	3	4	15	7	5	4	3 ¹	3	54 ¹
Księży .	5	9	2	7	4	4	4	1	4	3	43
Nauczycieli .	1	2	1	1	2	2	1	1	—	2	13
Lekarzy .	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	4
Adwokatów i notaryusz. .	—	1	—	—	1	—	2	—	—	—	4
Wojskowych .	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	2
Dzierżawców .	—	—	1 ¹	—	3	2 ²	1	1	1	—	12 ³
Oficyalistów prywatnych	3	7 ¹	6	4	4	9	3 ²	2	6	3	49 ³
Przemysłowców .	5	4	2	2	6	5	5	1	3 ¹	3	34 ¹
Właścicieli realności .	3	4	2	7	2	8	8	1	—	1	34
Rzemieślników .	4	1	2	3	4	1	4	—	—	2	25
Wieśniaków .	1	6	4	—	3	—	—	5	6	—	23
Sług rządowych .	4	3	2	—	2	4	—	1	1	—	14
Sług prywat. i zarob. .	2	2	1	—	2	1	1	2	—	—	14 ¹
Razem	3	3	1 ¹	—	1	1	3	2	—	—	14 ¹
Razem	37	42 ¹	26 ²	28	47	46 ²	37 ²	20	28 ²	19	330 ⁹

8. Klasyfikacya: a) z końcem roku 1893:

Stopień I. z odznaczeniem .
" I.
Do egzaminu poprawczego przeznaczono
Stopień II.
Stopień III.
Nie klasyfikowano

Razem
b) Uzupełnienie do r. szkol. 1892 .
Egzamin popraw. składać pozwolono
Złożyło egzamin
Nie złożyło egzaminu
Ostatecz. zatem wynik klasyfik. za r. 1892
Stopień I. z odznaczeniem
Stopień I.
Stopień II
Stopień III.
Nie klasyfikowano

Razem

9. Opłata uczniów:

Opłatę szkoln. złożyło w I półr.
" " w II. "
Od całej opł. uwolniono w I. "
" " w II. "
Opłata szkol. wynosiła w I. "
" " w II. "
Razem

—	2	4	1	2	2	—	4	—	4	—	19
28	32 ¹	20 ²	18	29	29 ²	23	10	17	19 ¹	17	225 ⁶
2	3	1	2	—	7	9	3	2	1	2	30
4	3	1	6	8	6	—	2	—	2	—	32
3	2	—	—	6	2	5	1	—	2	—	21
—	—	—	1	2	—	0 ²	—	—	0 ¹	—	3 ³
37	42 ¹	26 ²	28	47	46 ²	37 ²	20	19	28 ²	19	330 ⁹
1	4	7 ¹	—	3	8	5	5	1	6	1	40 ¹
—	1	7 ¹	—	3	7	3	3	1	5	1	30 ¹
1	3	—	—	—	1	2	2	—	1	—	10
4	1	3	—	2	—	2	1	1	1	1	15
22	23	38 ²	—	39 ²	30 ¹	27	30 ²	22	14	22	245 ⁷
2	11	9	—	4	9	8	6	1	4	1	54
5	4	6	—	4	2	1	2	—	1	—	25
—	—	—	—	—	—	0 ²	—	—	—	—	0 ²
33	39	56 ²	—	49 ²	41 ¹	38 ²	39 ²	24	20	24	339 ⁹
33	33	9	13	28	21	23	12	6	12	6	188
15	12	10	14	27	26	25	6	8	16	8	159
10	10	24	16	27	33	25	18	12	20	12	175
25	31	18	13	22	26	15	14	12	15	12	191
495	480	135	195	420	315	330	180	90	180	90	2820 zł
225	180	150	210	405	390	375	90	120	240	120	2385 "
720	660	285	405	825	705	705	270	210	420	210	5205 zł

	K L A S A										Razem
	I		II		III	IV	V	VI	VII	VIII	
	a	b	a	b							
Taksy wstępne wynosiły . . .	86·10	67·20	6·30	6·30	16·80	16·80	37·80	2·10	8·40	10·50	258·30
Datki na zbiory naukowe . . .	45·	47·	33·	31·	56·	56·	47·	31·	34·	21·	401·
Taksy za duplikaty świadectw . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47·
Razem . . .	131·10	114·20	39·30	37·30	72·80	72·80	84·80	33·10	42·40	31·50	706·30
10. Frekwencya na przedmioty względnie obowiązkowe i nadobowiązkowe:											
Język ruski . . .	16	23	6	12	14	11	15	7	10	7	121
Historya kraju rodzinnego . . .	—	—	—	—	47	46	—	—	28	—	121
Rysunki . . .	5	10	7	3	9	10	6	—	—	—	50
Kaligrafia . . .	24	29	14	15	—	—	—	—	—	—	82
Śpiew . . .	17	21	11	11	7	12	20	9	9	7	124
Gimnastyka . . .	30	31	22	25	41	35	27	17	14	—	242
ii. Stypendya: a) Liczba stypendystów . .	—	—	—	—	—	3	—	1	3	1	8
b) Ogólna kwota stypend. . .	—	—	—	—	—	250	—	100	677·50	73·50	1101 zł.

VI. Miejscowa pomoc naukowa

dla ubogich uczniów.

Pomoc naukową otrzymywali ubodzy uczniowie tu-tejszego gimnazjum przez stypendya i zapomogi z fun-duszów krajowych i miejscowych jakoteż ze strony Burs. Liczbę stypendystów i kwot przez nich pobranych wy-kazano w ustępie „Statystyka“ punkt 11.

Stan funduszów miejscowych w zarządzie Wieleb. XX. Katechetów:

PRZYCHÓD:

1. Pozostałość z roku 1892 .	8·58 ct. + 62·71 ct.
2. Z puszek (datków profesorów i uczniów w ciągu roku) .	12·07 ct. + 7·43 ct.
Razem .	20·65 ct. + 70·14 ct.

ROZCHÓD:

1. Na odzież i obuwie . .	7·00 ct. + 7·20 ct.
2. Datek na pogrzeb ucz. .	1·50 ct. + —.— ct.
3. Na nóty dla chóru mieszanego —.— zt. +	4·96 ct.
4. Na przystrojenie ołtarza na Boże Ciało	4·00 ct. + 5·00 ct.
Razem .	12·50 ct. + 17·16 ct.
Pozostaje na rok przyszły .	8·15 ct. + 52·98 ct.

Dla wspierania ubogich uczniów istnieją w Brzeża-nach dwie Bursy: a) Bursa im. Jakubowicza i b) Bursa ruska.

a) Bursa imienia Jakubowicza (polska).

Majątek Bursy im. Jakubowicza składa się: 1. z dwóch domów parterowych; w jednym mieszkają wychowawcy i prefekt, w drugim mieści się kuchnia, jadalnia i szpi-

tal. 2. Z ogrodu. 3. Z kapitału żelaznego 25.900 złr. (z tego uchwalono wydać 5.750 na dobudowanie skrzydła piętrowego o czterech pokojach, budowę tę rozpoczęto). 4. Z biblioteki, w której znajduje się 1391 tomów książek do czytania i 136 książek szkolnych. W roku szkolnym 1893 było umieszczonych w Bursie 31 uczniów, którzy dostawali wikt, a mianowicie z powiatu brzeżańskiego 8, buczackiego 1, lwowskiego 1, podhajeckiego 6, przemysłańskiego 7, rawskiego 1, rohatyńskiego 5, tarnobrzskiego 1, złoczowskiego 1. — Według stanu rodziców było między nimi: synów urzędników państwowych 4, nauczycieli ludowych 2, prywatnych oficyalistów 5, mieszczan 8, sług państwowych 3, sług prywatnych 1, sierot 8. — Do klasy I. uczęszczało 8, do II. 11, do III. 5, do IV. 3, do V. 1, do VI 3.

Między uczniami w Bursie umieszczonymi było 4 na wikcie bursowym bezpłatnie, 27 za opłatą miesięczną od 2 do 26 złr. Wszyscy uczniowie otrzymywali mieszkanie, wikt, pranie, opał i światło.

Bursą zarządza Wydział złożony z 7 członków. Prezesem Bursy jest WPan Franciszek Wolfarth, marszałek Rady powiatowej i właściciel Kurzan, świadczący wiele dobrego dla tej instytucji; zastępcą Prezesa WPan Dr. Franciszek Grzegorezyk, dyrektor gimnazjalny; kasyerem WPan Mateusz Kurowski, emer. dyrektor gimnazjalny. Prefektem Bursy i odpowiedzialnym nadzorcą jest katecheta gimnazjalny Wieleb. ksiądz kan. Antoni Hochecker. Bezpłatnym lekarzem Bursy jest WPan Dr. Albert Zauderer; lekarstw dostarcza apteka W Pana Dursta z opustem 25%.

Ażeby było możliwem w Bursie pomieścić większą ilość uczniów, rozszerza się obecny budynek o 4 pokoje; na ten cel ofiarowała Jaśnie Wielmożna Pani hr. Potocka wraz z synem swoim Jaśnie Wielmożnym Panem hr. Jakóbem Potockim 300 złr.

Świetne Rady powiatowe: brzeżańska, podhajecka, przemysłańska i rohatyńska wspierają Burzę polską znacznieszymi kwotami, gdyż każda z nich uiszcza na burzę rocznie po 200 złr., od czterech Członków i Dobrodziejów: Najprzewieleb. ks. Infułata Jurkowskiego. Wielm. Pana Dyrektora Grzegorzcyka, Wielm. Pana Majora Padlewskiego i Wielm. Pana Aptekarza Dursta otrzymała Bursa w gotówce 28 złr. Nadto od Wielmożnego Pana Prezesa Wolfartha 10 sągów drzewa i 6 kóp kapusty.

X. Antoni Hocheker
katech. i prefekt Bursy.

B) Bursa ruska.

„Bursą ruską w Brzeżanach“ zarządza Wydział złożony z 9 Członków. Prezesem oraz kasyerem jest katecheta gimn. Wiel. ks. kan. Michał Soniewicki, sekretarzem i zarazem prefektem naucz. gimn. Wiel. Pan Bazyli Sanat. W roku szkolnym 1893 było umieszczonych w Bursie uczniów 22, między tymi 21 Rusinów, 1 Polak. Co do stanu rodziców było synów księży 8, urzędników 2, diaka 1, rzemieślników 3, oficjal. pryw. 1, włościan 7, woźnego 1.

Oprócz nauk pobieranych w szkole uczyli się wychowawcy w zakładzie śpiewu choralnego; niektórzy uczyli się muzyki i gimnastyki.

Świetne Rady powiatowe wspierają Burzę znacznieszymi rocznie uiszczanymi datkami, mianowicie: brzeżańska 200 złr., podhajecka 200 złr., rohatyńska 175 zł. i przemysłańska 150 złr. Jaśnie Wielmożna Pani Marya hr. Potocka z synem Jaśnie Wielmożnym hr. Jakóbem Potockim, raczyli darować 4000 cegieł i 6 sągów kamienia budowl. na budowę nowej ubikacyi.

Członków wspierających Burzę jest 83; roczna wkładka wynosi 1 złr.

Znaczniejsze kwoty na rzecz Bursy ofiarowali: Przew. ksiądz. kanonik Czyrowski z Babiniec 100 złr., przew. ksiądz dziekan podhajecki I. Stetkiewicz z Bożykowa 14 złr.

Lekarzem Bursy jest W. P. Dr. Al. Zauderer, który od jej powstania leczy uczniów bezpłatnie; lekarstw dla chorych dostarcza aptekarz W. P. Adolf Durst z opuszczeniem trzeciej części należności.

X. Michał Soniewicki
katech. i prefekt Bursy.

Dyrekcya wyraża imieniem ubogiej młodzieży szkolnej wszystkim jej dobrodziejom i Szan. Zarządom obydwóch Burs najszczerze podziękowanie.

VII. Pomnożenie zbiorów naukowych w r. 1893.

A. Biblioteka.

a) Dzieła do biblioteki profesorów.

I. zakupione :

Dr. Anatol Lewicki: Zarys historii polskiej i krajów ruskich z nią połączonych. — Zakrzewski: Historia powszechna starożytna. Tom I. — Soleski: Wykład fizyki. Wyd. 2. — Welter-Sawczyński: Dzieje powszechno nowożytne. Wyd. 5. — Baranowski-Dziedzicki: Geografia powszechna. Wyd. 4. — Benoni-Majerski: Geografia Monarchii austriacko-węgierskiej. Wyd. 4. Aleksander hr. Fredro: Dzieła z portretem autora — tomów 13. — Dubiecki Maryan: Historia literatury polskiej. 2. tomy. — Pilat: Pamiętnik towarzystwa literackiego pod im. A. Mickiewicza. — X. Dr. Stefan Pawlicki: Historia filozofii greckiej. — Pallan Stanisław: Zbiór ćwiczeń piśmiennych. Wyd. 4. — Clemens Nohl: Pädagogik für

höhere Lehranstalten. Tomów 6. — Dr. Hermann Schiller: Lehrbuch der Geschichte der Pädagogik. Wyd. 2. — Eckstein: Lateinischer und griechischer Unterricht. — Ufer: Vorschule der Pädagogik Herbarts. Wyd. 4. — Rothfuchs I. Bekenntnisse aus der Arbeit des erziehenden Unterrichtes. — Dr. Loos Josef: Der oesterreichische Gymnasiallehrplan im Lichte der Concentration. — Hołowackij Jakow: Geografyczeskij słowar zapadłosłowiańskych zemel. — Nehring Władysław: Studya literackie. — Heubner: Die Hauptformen der Erdoberfläche. — Kozenn: Wschodnio-zachodnia półkula. — Kiepert: Alt — Italien. — Langl: Bilder zur Geschichte, 10. obrazów.

II. darowane:

Wysokie c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty nadesłało 6 tomów. — Wysoka c. k. Rada Szkol. kraj. nadesłała: Plany naukowe dla szkół lud. 10. tomów. — Akademia Umiejętności w Krakowie nadesłała: 9 tomów 5 zesz. — Zingerly — Dr. Fr. Mojchrowicz: Titi Livii ab urbe condita libri. 2 egzempl. (dar autora). Soleski Józef: Zarys chemii. (dar autora). — Dr. Petelenz — Dr. Richard Maria Werner Deutsches Lesebuch V. VI. Cl. (dar autora). — Fiderer Edward: Gramatyka języka greckiego (dar autora). — Goethes Gedichte von Prof. I. Neubauer (dar autora). — Scheindler-Konarski: Sallustius Crispus — Bellum Catilinae, Bellum Ingurthinum (dar wydawcy). — A. Weidner — K. I. Heck: Cornelii Nepotis vitae (dar wydawcy). A. T. Christ — K. Fischer: Homera Iliada. — K. Wotke — W. Schmidt: Wybór mów Demostenesa (dar wydawcy). — Wys. Wydział Krajowy darował: Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych. Zeszyt 1. 2. i 3. — P. Juliusz Padlewski c. k. major darował 18. dzieł niemieckich treści wojskowej. —

Scholz Józef uczeń VIII. kl. darował: a) Likawetz: Logik b) Evald Grammatik der hebräischen Sprache. — c) Ustrzycki: Algebra. — Franciszek Próchnicki: Wypisy polskie kl. I. (dar autora).

III. Zakład prenumeruje czasopisma:

1. Przewodnik bibliograficzny. — 2. Muzeum. — 3. Ateneum. — 4. Przegląd polski. — 5. Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. — 6. Zeitschrift für den physikal. und chem. Unterricht. — 7. Wochenschrift für den classischen Unterricht. — 8. Mittelschule. — 9. Wiener Studien. — 10. Zorja (ruskie). — 11. Die oest. ung. Monarchie in Wort und Bild. (ciąg dalszy). — 12. Literarisches Central — Blatt. — 13. Nowa Encyklopedia illustrowana (ciąg dalszy). — 14. Gazeta Lwowska z przewodnikiem naukowym. — 15. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des Ministeriums für Cultus und Unterricht. Otrzymuje w darze od Redakcyi: Misye katolickie.

B) Do biblioteki uczniów.

I. zakupione:

H. Rzewuski: Rycerz Lezdejko. — H. Sienkiewicz: Potop 6. tomów. — Szajnocha Karol: Dwie wojny (z dzieła p. n. Jadwiga i Jagiello): 3 egz. b) Mściciel 3 egz. — Calderon: Książę niezłomny. 3 egz. — Wodzicki hr. Kazimierz: Jaskółka 3 egz. — Szekspir: Juliusz Cezar. — 3 egz. — Z pamiętników Kajetana Koźmiana. 3 egz. — J. Szujski: Wallas. 3 egz. Szekspir: Makbeth. 3 egz. — J. U. Niemcewicz: Powrót posła. — 3 egz. — Friedrich von Schiller: Wilhelm Tell (ein Schauspiel von Paul Strzemchar): — Goethe: Hermann und Dorothea (von Dr. Haufen): — Kleist: Prinz Friedrich von Homburg (ein Schauspiel r. Dr. Benedict) — Friedrich von Schiller:

Die Jungfrau von Orleans (eine Tragödie v. Ullsperger). Aus Oberntrauts Jugendbibliothek: 1. Ein kaiserlicher Morgen. — 2. Die befreiten Bauern. — 3. Maria Sze-cy. — 4. Winterkönig Friedrich V. — von der Pfalz. — 5. Geschichten aus dem alten Wien. — 6. Kaunitz. — 7. Maximilian Kaiser von Mexiko. — 8. Griffel und Pinsel. — 9. Van Swieten. — 10. Niklas Zriny. — 11. Kaiser Karl V. und seine Zeitgenossen. — 12. Charakter-bilder aus Ungarn. — 13. Berühmte Handwerker. — 14. Oesterreichische Städtebilder. 15. Wien zur Zeit der Ba-benberger. 16. Zwei Weltbeherrscher. 17. Die Salzwerke in Wieliczka. — 18. Der Friedländer. — 19. Ein Kaiserfest in Oesterreich. — 20. Zwei Lebensgefährten des Menschen. 21. Der Hühnerhof und seine Gäste. — E. Igaz: Ma-thias Corvinus. — F. Frisch: Kaiser Josef II. — Cook der Weltumsegler (mit über 100 Illustrationen). — Da-vid Livingstone: Entdeckungsreisen vom Jahre 1840-1873. — W. Herchenbach: Der Millionär und der Stras-senkehrer. — R. Manzer: Erzherzog Karl. — Korołenko Wołodymir: Ślipyj muzyka. — Hrebinka Ewhenij: Czaj-kowskij. — M. Jokaj: Nowyj didycz. — Bajda Petro: Homerowa Odysseja. 2 tomy. — Celewicz J. Istoria Sky-tu Maniawskoho — D. Taniaczkiewicz: a) Cisar Josyf II. i narid ruskij. — b) Syły pryrody: Ohnenni hory — Zemłetriasenia. — Wachnianyn: O Doktoru Fr. Skoryni i jeho literaturnij dijalnosty. — Werchratskij: a) Riez pro Hryhoryja Kwitku Osnowianeńka. — b) Bajky, pry-kazky i powistky. — c) Zadżumłenych baťko (2 egz.). Zharskij: Marusia Bohusławka. — Światyj Weczer.

II. darowane:

Wydawnictwo nauczycieli szkół wyższych nadesła-ło: a) Szekspir: Juliusz Cezar. b) Szajnocha Karol: Dwie wojny. — c) Calderon: Książę niezłomny. — d) Kaz.

hr. Wodzicki: Jaskółki. — e) Z pamiętników Kajetana Koźmiana. — f) Szujski Józef: Wallas.

Dr. Tomasz Garlicki
zawiadowca biblioteki.

B. Gabinet fizykalny.

1. Phouautograph Scotta. 2. Ampere-Volta metr. 3. Termometr. 4. Maximum i minimum termometr. 5. Termophon Trevelyan'a. 6. Normalne widełka akustyczne. 7. Termometr powietrzny Drebbela. 8. Paradoxon aerodynamiczny Buffa. 9. Indikator Ansell'a. 10. Atlas nieba Brauna.

Bazyli Sanat
zawiadowca gabinetu fizykalnego.

C. Dla gabinetu hist. naturalnej.

Zakupiono u Pichlera wdowy i synów we Wiedniu dla gabinetu historyi naturalnej: 1. Schreibera tablice ściennie roślin i ptaków. 2. Gronostaja w ubraniu letniem. 3. Żółwia posp. wypchanego (*Emys lutraria*). 4. W spirytusie: a) *Anguilla vulgaris*, b) *Scorpo europeus*, c) *Hirudo officinalis*, d) *Corallium rubrum*, e) *Olindias Müller*, f) *Euspongium officinale*. 5. *Hirudo officinalis* anatomiczny model. 6. Hinterwaldner Wegweiser für Naturliensammler, podręcznik dla gabinetu oprawny w płótno. 7. Niektóre przyrządy do preparowania owadów.

Piotr Dutkiewicz
zawiadowca gabinetu naturalnego.

D. do nauki rysunków.

1. Rzymska rozeta. 2. Liść akantusowy z epoki odrodzenia. 3. Głowica z pilastrem z epoki odrodzenia włoskiego. 4. Ornament mit Trauben und Blättern (ve-

tianische Renaissance). 5. Renaissance-Flachornament v. der Antoniuskirche in Padua. Wypukłorzeźby: 6. Głowa Apollina Belwederskiego. 7. Głowa Anioła. 8. Głowa Wenery.

Sprawa rozwoju fizycznych sił młodzieży.

W myśl reskryptu J. E. Pana Ministra Wyzn. i Ośw. z dnia 15. września 1890 l. 19097 (Wys. c. k. Rady Szkol. kraj. z d. 17. października 1890 l. 17498) starał się Zakład popierać fizyczny rozwój młodzieży w ten sposób:

1. Nauczyciele zwiedzali mieszkania uczniów dla zbadania tychże pod względem zdrowotnym.

2. W porze zimowej ślizgała się młodzież na miejscowym stawie.

3. Oprócz wycieczki większej, zwanej „majówką“, nie mogli pp. gospodarze klas z powodu zimna i słoty urządzić częstych wycieczek do pobliskich lasów. Ponieważ gimnazjum nie ma ani ogrodu, ani placu osobnego, ani podwórza, przeto muszą uczniowie w czasie przestanków zadowalać się używaniem ruchu na dość ciasnych korytarzach.

4. Szanowny Zarząd c. k. wojskowej pływalni nadesłał i w tym roku dla biednych uczniów 12 wolnych biletów t. j. 8 do kąpieli i 4 do nauki pływania w wartości 48 złr., za co Dyrekcya Zakładu na tem miejscu uprzejmie dziękuje. Zresztą wypada nadmienić, że uczniowie kąpią się w stawie miejscowym każdej chwili bez żadnego ograniczenia.

5. Dyrekcya starała się o to, aby weszła w życie nauka gimnastyki, co wreszcie nastąpiło dnia 15. kwietnia b. r.; od tego czasu udziela jej nauczyciel tut. szkoły ludowej w ubikacyi Tow. gymnast. „Sokół“.

VIII. Kronika Zakładu.

Rok szkolny rozpoczęto dnia 3. września 1892 uroczystem nabożeństwem odprawionem w kościele dla młodzieży obrz. łac. i gr.-kat. Nauka regularna rozpoczęła się 4. września.

Wysoka c. k. Rada Szkol. kraj. zezwoliła na podział klasy I. i II.

Z początkiem roku szkolnego wprowadzono w życie nowy plan nauki geografii i historii, matematyki, fizyki i historii naturalnej w niższem gimnazjum, w myśl rozporządzenia J. E. Pana Ministra Wyzn. i Ośw. z dnia 24. maja 1892 l. 11372 i rozp. Wys. c. k. Rady Szk. kraj. z d. 29. lipca 1892 l. 12693.

Dyrektor Dr. Franciszek Grzegorzczuk otrzymał od 1. września 1892 czwarty dodatek pięcioletni rozp. W. c. k. Rady Szkol. kraj. z d. 6. września 1892 do l. 19504; prof. ks. Antoni Hochecker od 1. września 1892 drugi rozp. z d. 6. września 1892 do l. 19285; prof. Mikołaj Baczyński od 1. października 1892 pierwszy rozp. z d. 20. września 1892 l. 20617; prof. Adam Paszczyński pierwszy od 1. grudnia 1892 rozp. z d. 12. lutego 1893 do l. 2459; prof. Roman Spitzer otrzymał dodatek za usługi w rocznej kwocie 200 złr. od 1. kwietnia 1893 rozp. z d. 9. kwietnia 1893 do l. 123/Pr.; prof. Ignacy Flach od 1. kwietnia 1893 czwarty dodatek pięcioletni rozp. z d. 3. maja 1893 do l. 8022.

Dnią 7. września wzięło Grono nauczycielskie udział wraz z młodzieżą w uroczystem powitaniu Jego Biskupiej Mości Kniazia Puzyny, który przybył do Brzeżan na wizytację kanoniczną, a dnia 9. września zaszczycił Zakład swemi odwiedzinami w towarzystwie naczelników tutejszych Władz i Duchowieństwa. Po powitaniu krótką przemową przez dyrektora w kancelaryi gimnaz.

udał się X. Biskup do sali przystrojonej, gdzie zgromadzona młodzież przyjęła go hymnem: „Ecce Sacerdos magnus“ i stosownymi przemowami, poczem X. Biskup przemówił łaskawie i z ciepłem do młodzieży i udzielił nauczycielom i uczniom pasterskiego błogosławieństwa, a chór odśpiewał „Mnohaja lita“.

Uroczystość Imienin Najjaśniejszego Pana d. 4. października i Najjaśniejszej Pani 19. listopada obchodził Zakład uroczystem nabożeństwem, odśpiewaniem Te Deum i hymnu ludowego.

W dniach od 26. listopada do 5. grudnia 1892 odbył lustrację Zakładu c. k. Inspektor szkół średnich WPan Jan Lewicki.

W pierwszych dniach grudnia urządziła młodzież wieczorek deklamacyjny-muzyczny ku uczczeniu pamięci Adama Mickiewicza, a w połowie marca podobny wieczorek ku uczczeniu pamięci Tarasa Szewczenki. W jednym i drugim wieczorku wzięła młodzież polska i ruska tudzież całe grono nauczycielskie.

Pierwsze półroczcie zakończono jak zwykle 30. stycznia, a drugie rozpoczęto 3. lutego.

Dnia 19. lutego jako w uroczystość 50-letniego jubileuszu biskupiego Ojca św. Leona XIII. odbyła się w pięknie przystrojonej sali uroczystość szkolna przy współudziale całego grona nauczycielskiego tudzież młodzieży polskiej i ruskiej.

Dnia 4. maja odbyło się nabożeństwo żałobne za spokój duszy śp. Cesarzowej Maryi Anny, a 28. czerwca za spokój duszy śp. Najjaś. Cesarza Ferdynanda.

Dnia 10. czerwca wzięło grono udział wraz z młodzieżą w uroczystem powitaniu J. E. ks. Isakowicza, Arcybiskupa ormiańskiego, który dnia tego przybył do Brzeżan, a dnia 12. czerwca zaszczycił gimnazjum swemi łaskawemi odwiedzinami w towarzystwie W Pana

Gaertlera, Burmistrza miasta Brzeżan i wielu reprezentantów Duchowieństwa. Powitany krótką przemową dyrektora w kancelaryi Zakładu przemówił łaskawie do całego obecnego grona nauczycielskiego i udzielił mu swego arcypasterskiego błogosławieństwa. Następnie udał się J. E. do przystrojonej sali, w której młodzież powitała go muzyką i okolicznościową pieśnią tudzież dwoma w języku polskim i ruskim wygłoszonymi mowami, wyrażającymi radość z przybycia J. E. do Zakładu a zarazem podziękowanie za tak łaskawe i zaszczytne odwiedziny. Następnie przemówił J. Ekszelleneya do młodzieży w sposób sobie właściwy, zachęcając ją do bojaźni Bożej, do pracy i wzajemnej miłości i udzielił młodzieży swego arcypasterskiego błogosławieństwa. Na zakończenie odśpiewał chór na cześć J. E. X. Arcybisкупа „Mnohaja lita“.

Piśmienny egzamin dojrzałości odbył się w dniach 15 — 20. maja, ustny w dniach 16., 17. i 19. czerwca pod przewodnictwem c. k. Inspektora szkół śred. WP. Jana Lewickiego. — Po egzaminie dnia 20. czerwca nastąpiło uroczyste wręczenie świadectw abiturientom. — Po nabożeństwie dziękczynnem zgromadzili się w przystrojonej sali abiturycenci, uczniowie klas wyższych, grono nauczycielskie i wiele osób duchownych i świeckich w charakterze gości. Imieniem Zakładu pożegnał abiturientów Dyrektor, wskazując im w swej przemowie obowiązki względem Boga i kraju, zachęcił do dalszej sumiennej i wytrwałej pracy, aby ziścili pokładane w nich nadzieje; imieniem młodzieży VIII. klasy przemówił abiturient Scholz po polsku, a Lisieniecki po po rusku dziękując za naukę i opiekę. Następnie rozdał Dyrektor abiturientom świadectwa, zabrał głos powtórnie, a podziękowawszy nauczycielom za gorliwą i sumienną pracę około dobra ustępującej z Zakładu mło-

dzieży wzniósł okrzyk na cześć Najjaśniejszego Pana, którzy obecni trzykrotnie powtórzyli z zapalem. Podczas tej uroczystości odśpiewał chór młodzieży kilka pieśni, a na zakończenie hymn ludowy.

W ciągu roku szkolnego przystępowała młodzież katolicka trzy razy do św. Spowiedzi i Stołu Pańskiego i odprawiła w Wielkim tygodniu rekolekcyę wielkanocną.

Nadto uczęszczała prawie cała młodzież z własnej woli, bez nadzoru ze strony Zakładu, codziennie na nabożeństwo ranne szczególnie do cerkwi położonej najbliższej Zakładu. W uroczystości Jordanu tudzież Bożego Ciała według obrz. łac. i grecko-katol. bierze udział cała młodzież katolicka, ustawiając się podczas procesyi przed gmachem szkolnym; uczniowie VII. klasy mają przywilej stawiania i ubierania ołtarza w bramie gmachu szkolnego, a chór gimnazjalny śpiewa do uroczystości zastosowane pieśni.

W tym roku szkolnym zmarli dwaj uczniowie: Jan Ogonowski z kl. VI. d. 25. listopada 1892. i Wiktor Barger z kl. Ia. d. 6. marca 1893.; obydwaj pilni i przykładni.

Rok szkolny zakończono 15. lipca uroczystem nabożeństwem dziękczynnem, odprawionem w cerkwi dla młodzieży obrz. łac. i gr.-katol. i odśpiewaniem hymnu ludowego. Po nabożeństwie rozdano uczniom świadectwa.

IX. Ważniejsze rozporządzenia Władz Szkolnych.

1. Wysoka c. k. Rada Szkol. kraj. rozporządzeniem z dnia 17. lipca 1892. do l. 15.008. poleca uczniów, którzy występują ze szkoły przed 31. maja, a w następnym roku szkolnym zgłaszają się do egzaminu wstępnego, przypuszczać do niego między 10. a 15. września.

2. J. E. Pan Minister W. i O. zmienia rozporządzeniem z d. 24. maja 1892. do l. 11.372 (rozp. Wys. c. k. Rady Szkol. kraj. z d. 29. lipca 1892. l. 12.693) plan i instrukcję nauczania geografii i historii, matematyki, fizyki i historii naturalnej w niższem gimnazyum.

3. Wysoka c. k. Rada Szkol. kraj. wydaje dnia 21. września 1892. do l. 21.088. instrukcję postępowania w czasie cholery.

4. Wysoka c. k. Rada Szk. kraj. rozporządza reskryp-tem z d. 27. października 1892. l. 22.839. aby duplikaty świadectw z poprawczych egzaminów dojrzałości, począwszy od roku 1892/3, wydawały te zakłady, w których się odbył po feryach egzamin poprawczy.

5. Wysoka c. k. Rada Szkol. kraj. z dnia 3. listopada 1892. l. 24.361. normuje wydawanie duplikatów świadectw szkolnych.

6. Wys. c. k. Rada Szk. kraj. rozp. z d. 20. lutego 1893. do l. 3218. ustanawia skalę cenzur do oceniania zewnętrznej formy wypracowań piśmiennych.

7. Wys. c. k. Rada Szkol. kraj. rozp. z d. 6. kwietnia 1893. do l. 139/Pr. przypomina uczniom szkół średnich zakaz należenia do jakichkolwiek Towarzystw.

8. Wys. c. k. Rada Szkol. kraj. rozp. z d. 13. kwietnia 1893. do l. 6706. wydaje plan nauki i instrukcję do nauki języka polskiego w gimnazyach galicyjskich.

X. Do rodziców i opiekunów.

Wpisy uczniów do gimnazyum na rok szkolny 1894 odbędą się dnia 29., 30. i 31., sierpnia. Późniejsze zgłoszenie się do zapisu tylko w wyjątkowych wypadkach może być uwzględnione.

Uczniowie zgłaszać się mają osobiście w towarzystwie ojca, matki lub opiekuna, przyczem przedłożyć mają świadectwo szkol-

ne z ostatniego półrocza i wypełnić w dwóch egzemplarzach kartę wpisową.

Uczniowie nowo wstępujący mają przedłożyć:

a) metrykę chrztu lub urodzenia, bez której żaden uczeń do zakładu przyjętym nie będzie;

b) świadectwo szkolne tego zakładu, w którym dotychczas pobierali nauki z potwierdzeniem Dyrekcyi, że można ich przyjąć do innego zakładu. Przy wpisie zapłacić mają takse wstępną w kwocie 2 złr. 10 ct.

Każdy uczeń ma złożyć przy wpisie 1 złr. na pomnożenie środków naukowych.

Opłatę szkolną, która na jedno półrocze wynosi 15 zł., mają uczniowie złożyć w pierwszych sześciu tygodniach półrocza.

Uczniowie klasy I. złożyć ją mają w 1. półroczu najpóźniej z końcem listopada.

Uczeń chcący uczęszczać na naukę któregokolwiek przedmiotu nadobowiązkowego, winien się wykazać zezwoleniem rodziców, a kto naukę tę rozpocznie, obowiązany jest uczęszczać na lekcye regularnie i oddawać się jej z należytą pilnością. Opuszczanie lekcyi i zaniedbywanie się w przedmiocie nadobowiązkowym wpływa niekorzystnie na cenzurę z pilności.

Ponieważ nie może być rzeczą obojętną ani dla zakładu ani dla rodziców, u kogo uczniowie mają mieszkać, przeto zechcą rodzice i opiekunowie dowiedzieć się pierwszej u Dyrekcyi, czy miejsce, gdzie synów lub pupilów swoich umieścić zamierzają, nie należy do zabronionych.

Wskazaną jest także oględność w wyborze tak zwanych domowych dyrektorów czyli korepetytorów, których rodzice i opiekunowie już w własnym interesie nie powinni by wyznaczać bez porozumienia się z Dyrekcyą.

Częste porozumiewanie się szkoły z rodzicami, opiekunami i nadzorem domowym jest rzeczą nader pożądaną. W każdą więc drugą niedzielę od godziny 10—11 znajdować się będą Dyrektor i Profesorowie w sali konferencyjnej dla udzielania rodzicom, opiekunom i nadzorcom domowym wiadomości o postępie w naukach i zachowanie się uczniów.

Egzamina wstępne do klasy I. odbywać się będą w dwóch terminach t. j. przed wakacjami 15, 17, i ewentualnie 18 lipca i po wakacjach 1. i 2., a w razie potrzeby także 3. września. Wybór jednego z tych terminów pozostawia się rodzicom. W każdym

z tych terminów rozstrzyga się o przyjęciu lub nieprzyjęciu ucznia do klasy I. stanowczo, a powtórzenie egzaminu wstępnego ani w tym samym, ani w innym zakładzie nie jest dozwolone.

Rozp. z dnia 26. kwietnia 1890. l. 6595. oznacza zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do I. klasy:

a) Z Religii: wiadomości z obowiązkowej nauki cztero-klasowych szkół ludowych;

b) Z języka polskiego: czytanie płynne i wyraziste; objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli; opowiadanie treści większymi ustępami; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników; znajomość zdania pojedynczego rozszerzonego i rozbiór jego części pod względem składni zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom.

c) Z języka niemieckiego: czytanie płynne i zrozumiałe, znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimek; odmiana słów posiłkowych i czasowników słabych w formach strony czynnej i biernej, tudzież odmiana najzwyczajniejszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych, poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść przed podyktowaniem poda się uczniom w języku wykładowym.

d) pisanie liczb do miliona włącznie; biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitemi, pewność w tabliczce mnożenia i znajomość ważniejszych miar metrycznym.

Na egzamina wstępne do klas wyższych tudzież na egzamina poprawcze przeznaczają się dni 30. i 31. sierpnia.

Nabożeństwo wstępne odbędzie się dnia 3. września, poczem dnia 4. września rozpocznie się regularna nauka szkolna.

W Brzeżanach, dnia 15. lipca 1893.

Dr. Franciszek Grzegorzczuk
c. k. Dyrektor.

XI. WYKAZ KSIĄZEK

które w roku szkolnym 1894 w tutejszym za

Klasa	R e l i g i a		Język łaciński		Język grecki		Język polski		Jęz
	rz. kat.	gr. kat.	Gramatyka	Ćwiczenia i lektura	Gramatyka	Ćwiczenia i lektura	Gramatyka	Wypisy	gramat.
I.	Katechizm ks. M. Morawskiego	Katechizm ks. Torońskiego wyd. 2.	Dr. Z. Samolewicz, Zwiczła gramatyka języka łacińskiego, wyd. 2.	Samolewicz-Soltysik, Przykłady łacińskie na I. klasę, wyd. 5.	—	—	Dr. Ant. Małeki, Gramatyka języka polskiego, wydanie 8.	Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla kl. I. wyd. 1. i 2.	Czyt
II.	Ks. Dąbrowski Historia biblijna zakonu starego, wyd. 2.	Ks. Toroński Historia biblijna zakonu starego		Samolewicz, Przykłady łacińskie. Część II. wyd. 3.	—	—		Wypisy polskie dla II. kl. wyd. 6.	
III.	Ks. Dąbrowski Historia biblijna zakonu nowego, wyd. 2.	Ks. Toroński Historia biblijna zakonu nowego	Samolewicz-Soltysik Gramatyka języka łacińskiego. Część II. wyd. 5.	Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla kl. III. wyd. 2. Cornelius Nepos, wyd. Klaka.	Fiderer Gramatyka jęz. grec.	Schenk- J. Lewicki- Parylak, Ćwiczenia greckie	Dr. Antoni Małeki, Gramatyka języka polskiego, wydanie poprzednio używane.	Wypisy polskie na kl. III. wyd. 5.	Gramatyka E. Ogonowskiego, Lwów 1889.
IV.	Jachimowski Liturgika kat. wyd. 2.	ks. Toroński Liturgika		Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla kl. IV.— Caesar Com. de bello Gall. wyd. Bednarskiego. Ovidius wyd. Sedlmayer-Bednarski	Uwikliński, Gramatyka języka greckiego, wyd. II.	"		Wypisy polskie na kl. IV. wyd. 2.	
V.	Ks. Jachimowski Dogmatyka ogólna, wyd. 2.	Ks. Toroński Dogmatyka ogólna		Livius, Zingerlego i Majchrowicza. Ovidius, wyd. Sedlmayer-Bednarskiego.	Curtius — Hartel — Gramatyka języka greckiego, wyd. I.	Ćwicz. grec. jak w III. k. — Fiderer, Chrestomatyja z pism Xenofonta; Homera Iliada I. wydanie Soltysika		Próchnicki, Wypisy polskie dla klasy V.	
VI.	Ks. Jachimowski Dogmatyka szczegółowa, wyd. 2.	Wappler-Pełesz Dogmatyka szczegółowa	Dr. Z. Samolewicz, Gramatyka języka łacińskiego, wyd. 4.	Sallustius, wyd. Soltysika. — Vergilius, wyd. Eichlera. — Cicero in Cat. Soltysika. — Caesar de bello civili G. Th. Paul.	Samolewicz, Gramatyka jęz. grec. wydanie 3.	Homera Iliada I. i II. wydanie Soltysika. — Herodot, wyd. Holdera — Fiderer, Chrestomatyja z pism Xenofonta. Ćwicz. greck. jak w V. kl.	Dr. Antoni Małeki, Gramatyka języka polskiego, wydanie poprzednio używane.	Wypisy polskie St. Tarnowskiego i J. Wójcika, część I.	Wyp
VII.	Martin-Solecki Etyka kat. wyd. 2.	Wappler-Piórko Etyka kat.		Cicero H. Nohl. vol IV. Cicero Cato maior, wyd. Soltysika. — Vergilius. wyd. Eichlera		Homera Odyssea, wyd. Pauly' ego i Wotke'go. — Demostenes wydanie Schmidta. — Fiderer Chrestomatyja z pism Xenofonta.		W I półr. Wypisy polskie St. Tarnowskiego i Wójcika cz. I. — w II. półr. Wypisy polskie St. Tarnowskiego i Próchnickiego, — Marya (Malczew.) Słuby panienskie (Predry) Lilla Weneda (Słowacki).	
VIII.	Ks. Jachimowski Historia kościelna	Wappler-Stefanowicz Historia kościelna		Horatius, wyd. Petscheniga. — Tacitus Germania i Tacitus Libri ab excessu Divi Augusti wyd. Muellera.	Samolewicz, Gramatyka jęz. grec. wydanie 3.	Plato, Apologia wyd. Lewickiego Sofokles, Antigona, wyd. Majchrowicza. — Homera Odyssea, wyd. Pauly'ego i Wotke'go.		Wypisy polskie St. Tarnowskiego i Próchnickiego część II. Pan Tadeusz (Mićk). Irydyon (Krasiński).	

KSIĄZEK SZKOLNYCH,

ym 1894 w tutejszym zakładzie będą używane.

Język polski		Język ruski		Język niemiecki	Geografia	Historia	Matematyka	Nauki przyrodn.		Proped-filozof.
Gramatyka	Wypisy	gramat.	Wypisy					hist. nat.	fizyka	
Dr. Ant. Malecki, Gramatyka języka polskiego, wydanie 8.	Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla kl. I. wyd. 1. i 2.	Gramatyka E. Ogonowskiego, Lwów 1889.	Czytanka Romańczuka T. I. część 1. wyd. 3.	German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla kl. I. wyd. 3	Benoni i Tatomir, Krótki rys geografii, wyd. 5.	—	Dr. Wł. Zajaczkowski, Początki arytmetyki, cz. I. wyd. 3. Mocnik-Maryniak Geometria poglądowa cz. I. wyd. 6.	Nowicki, Zoologia, wydanie 6. Rostafiński, Botanika szkol. na kl. niższe.	—	—
	Wypisy polskie dla II. kl. wyd. 6.		Czytanka Romańczuka T. II. część 1, wyd. 2.	German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy II. wyd. 2	Baranowski i Dziedzicki Geografia powszechna, wyd. 6.	Semkowicz Opowiadania z dziejów powszechn. I.	"	"	—	—
	Wypisy polskie na kl. III. wyd. 5.		Czytanka Partyckiego część 1.	German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla kl. III. wyd. 2. Petelenz, Deutsche Grammatik.	"	Welter-Sawczyński, Dzieje średniowieczne wyd. 5.	Dr. Wł. Zajaczkowski, Początki arytmetyki i algebry, cz. II. wyd. 2. Mocnik-Maryniak, Geometria poglądowa. cz. II wyd. 3 i 4.	Komnicki, Mineralogia dla niższych klas wyd. 2.	Soleski, Nauka fizyki. Wyd. 2.	—
Dr. Antoni Malecki, Gramatyka języka polskiego, wydanie poprzednio używane.	Wypisy polskie na kl. IV. wyd. 2.		Czytanka Partyckiego część 2.	German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla kl. IV. — Petelenz, Deutsche Grammatik.	Benoni-Majerski, Geografia monarchii austr-węg. wyd. 2.	Welter-Sawczyński, Dzieje nowożytne, wyd. 5.	"	—	"	—
	Próchnicki, Wypisy polskie dla klasy V.		Chrestomatya Ogonowskiego	Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die V. Cl.	—	Zakrzewski, Historia powszechna. Część I.	Baraniecki, Algebra. Mocnik-Stanecki, Geometria dla wyż- szych klas, wyd. 3.	Komnicki, Mineralogia i geologia, wyd. 3. Rostafiński, Botanika dla klas wyższych	—	—
	Wypisy polskie St. Tarnowskiego i J. Wójcika, część I.		Chrestomatya Ogo- nowskiego i Wypisy Barwińskiego część 1. wyd. 2.	Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die VI. Cl.	—	Zakrzewski, Historia powszechna. Część I. i II.	Dziwiński, Zasady al- gebry. — Mocnik-Sta- necki, jak w kl. V. Logarytmy Adama.	Petelenz, Zoologia dla klas wyższych.	—	—
	W I półr. Wypisy polskie St. Tarnowskiego i Wójcika cz. I. — w II. półr. Wypisy polskie St. Tarnowskiego i Próchnickiego, — Marya (Malczew.) Śluby panieńskie (Fredry) Little Wenada (Słowacki).		Wypisy Barwińskiego część 2.	Petelenz und Werner, Deutsches Lesebuch für die VII. Cl. I. półr. Hermann und Dorothea; II. półr. Maria Stuart, wyd. Graesera.	—	Gindely-Markiewicz, Dzieje nowożytne, wyd. 2. Dr. A. Lewicki, Zarys dziejów Polski.	"	—	Soleski; Wykład nauki fizyki. wyd. 2. Soleski, Chemia.	Kozłowski Logika elementarna.
	Wypisy polskie St. Tarnowskiego i Próchnickiego część II. Pan Tadeusz (Mick). Irydyon (Krasiński).		Wypisy Barwińskiego część 3.	Strzemcha: Geschichte der deutschen Nationalliter. — Harwot, Deutsches Lehr- u. Lesebuch für die Ober- classen II. Bd. Przemysł 1882. Wallenstein wyd. Graesera.	—	Leniek, Historia i statystyka mon- archii austro-węg. — Dr. A. Lewicki Zarys dziejów Polski.	Mocnik-Bodyński, al- gebra. — Mocnik Stane- cki geometr. dla klas wyż. Logarytmy, jak w VI. kl.	—	Soleski, Wykład nauki fizyki wyd. 2.	Crüger- Sawczyński, Zarys psychologii.

KLASYFIKACYA UCZNIÓW

z końcem II. półrocza 1893.

(Tłusciejszy druk oznacza stopień celujący.)

Klasa I. A.

Klasyfikowano uczniów 37.

Ayersch Stanisław
Bahryniewicz Celestyn
Buczowski Antoni
Durbak Teofil
Erbsen Mojżesz
Greiss Piotr
Grossmann Hersch
Hoszowski Maryan Wiktor
Kaczurowski Michał
Kocowski Klemens
Limberger Józef
Litwiński Apolinary
Łahodyński Roman Dionizy
Maiblum Leon

Michale Roman
Nowicki Włodzimierz
Richter Włodzimierz
Samborski Grzegorz
Sikorski Władysław
Soniewicki Julian
Steiner Jakób
Turula Bazyli
Widy Andrzej
Wierzbicki Józef
Wittlin Elkuny
Wolański Józef
Zawadowski Stanisław
Zawadowski Józef

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów. Stopień drugi otrzymało 4 uczniów. Stopień trzeci otrzymało 3 uczniów.

Klasa I. B.

Klasyfikowano uczniów 42.

Maruszczak Teodozy
Sternberg Schaje Getzel
Baczyński Aleksander
Baran Włodzimierz
Biliński Bronisław
Bodnar Jan
Dowbecki Józef
Dutkiewicz Mikołaj
Fediuk Jan
Filipowski Paweł

Grzędzielski Eugeniusz
Jarymowicz Józef
Kaczała Stefan
Karpów Maryan
Koncewicz Konstanty
Korpan Pantalemon
Kuziela Zenon
Lenczewski Kazimierz
Lewicki Anatol
Lewicki Stefan

Lisieniecki Paweł
Lochmann Emilian
Osobliwy Jan
Płoszczak Jan
Russ Mojżesz
Sakaluk Józef
Schapira Samuel

Sigal Jakób
Smółka Tadeusz
Sojka Jarosław
Swistun Aleksander
Wagner Julian
Wyspiański Kazimierz
Żaki Henryk

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów. Stopień drugi otrzymało 3. Stopień trzeci otrzymało 2.

Klasa II. A.

Klasyfikowano uczniów 26.

Iwanicki Stanisław
Remizowski Michał
Schelz Rajmund
Teitelbaum Henryk
Bednarski Adam
Bojalski rectius Sankowski J.
Czekański Karol
Dubanowicz Stefan,
Epstein Oswald
Fediuk Izidor
Grzesiak Onufry
Hausman Józef

Jaworek Wacław
Jaworowski Włodzimierz
Kusznierz Włodzimierz
Landau Adolf
Melchert Kazimierz,
Migocki Dymitr
Rawicz Józef,
Reichstein Majer
Śledziński Ignacy Izidor
Stasina Waleryan
Sulkowski Tomasz Michał
Sygiericz Witold

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1. Stopień drugi otrzymał 1.

Klasa II. B.

Klasyfikowano uczniów. 27

Ojserkis Izrael
Bieniasz Kazimierz
Czajkowski Adolf
Eibel Beinisch
Fichman Mojżesz
Filipowski Adam
Gross Leon
Jaworowski Waczesław
Kaczała Grzegorz
Kowalski Jan

Łahodyński Włodzimierz
Łysakowski Zenon
Malawski Wiktor
Rapaport Józef
Sternhell Chaim
Szczurowski Ignacy
Tyndiuk Franciszek
Wyskoczył Maryan
Zwarycz Jan

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów. Stopień drugi otrzymało 6.

Klasa III.

Klasyfikowano uczniów 45.

Baczyński Włodzimierz

Kowenicki Jakób

Bączkowski Jan

Błaszkiwicz Roman

Chomyk Artemi

Duralski Franciszek

Ettinger Max

Falschberg Chaim

Fangor Tymoteusz

Goldberg Jakób

Gosławski Alojzy

Grubski Jan

Grzegorzczak Józef

Janowicz Włodzimierz

Januszkiewicz Eugeniusz

Karpów Ludwik

Kowalski Eugeniusz

Krawczuk Felix

Kuliczkowski Seweryn

Lilien Chuny

Majblum Salamon

Malawski Włodzimierz

Medyński Alexander

Modyczko Kazimierz

Momocki Maxymilian

Mosetti Paweł

Szostkiewicz Jan

Tokar Grzegorz

Widawski Konrad

Zarzecki Mieczysław

Stenzel Eugeniusz

Stopień drugi otrzymało 8. Stopień trzeci otrzymało 6.

Klasa IV.

Klasyfikowano uczniów 46.

Bilecki Jan

Rupp Jakób

Bielski Władysław

Błoch Stanisław

Brubacher Zygmunt

Buchelt Teofil

Dołżycki Karol

Florer Michał

Grochowalski Józef

Janowicz Hipolit

Jarymowicz Michał

Juński Czesław

Juński Stefan

Karman Rafał

Kohlberger Mieczysław

Kowalski Włodzimierz

Łoziński Kajetan

Maślak Stefan

Matlachowski Jan

Monciebowicz Eugeniusz

Morgen Dawid

Moroz Ignacy

Omeiss Grzegorz

Paszczyński Stanisław

Piórkowski Kazimierz

Radłowski Hieronim

Schein Asriel

Scherer Władysław

Siemieński Jan

Tarnawski Bolesław

Zauderer Jan

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 7 uczniów. Stopień drugi otrzymało 6. Stopień trzeci 2.

Klasa V.

Klasyfikowano uczniów 37.

Bętkowski Juliusz	Lewicki Włodzimierz
Burstyn Leibisch	Malinowski Andrzej
Chomyk Włodzimierz	Marienberg Selig
Eckert Ludwik	Nawrocki Andrzej
Girzejewski Franciszek	Nutek Hersch
Grünberg Józef	Płoszczak Kajetan
Hajdukiewicz Michał	Rawicz Jakób
Hreborowicz Jan	Sokulski Jan
Jacków Michał	Trampler Adalbert
Korduba Emil	Turkiewicz Michał
Korduba Włodzimierz	Widawski Kazimierz.
Krynicky Włodzimierz	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 9 uczniów. Stopień trzeci otrzymało 5.

Klasa VI.

Klasyfikowano uczniów 20.

Augustynowicz Władysław	Hlebowicki Tytus
Bardach Nusen	Jaworski Witold
Kowenicki Jan	Kuziów Elias
Żukrowski Antoni	Manioski Bazyli
Choraży Michał	Myśliński Jan
Czachurski Adam	Winnicki Edmund
Czajkowski Bazyli	Wittlin Salomon

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3. Stopień drugi otrzymało 2. Stopień trzeci 1.

Klasa VII.

Klasyfikowano uczniów 28.

Kuśnierz Stefan	Kozłowski Julian
Medyński Władysław	Leszczyński Jan
Monciebowiec Bogdan	Lichtgarn Dawid
Piórecki Maryan	Maresch Felix
Baczyński Dionizy	Miliński Kazimierz
Baranowski Józef	Nagaj Zygmunt
Barta Franciszek	Ostersetzer Arnold
Bermann Henryk	Pniewski Benedykt
Hillbricht Alfred	Strilczyk Andrzej
Hrywnak Bazyli	Szczurowski Mikołaj
Jasiński Stanisław	Wesołowski Eustachy
Jędrzejowicz Zdzisław	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1. Stopień drugi otrzymało 2. Stopień trzeci otrzymało 2. uczniów.

Klasa VIII.

Klasyfikowano uczniów 19.

Bahryniewicz Roman	Panzer Józef
Barusiewicz Teofil	Romanowski Eustachy
Goldberg Mojżesz	Schenker Izaak
Karpiński Plato	Scholz Józef
Kohlberger Emanuel	Seroiczkowski Aleksander
Kuśnierz Bazyli	Smółka Włodzimierz
Lang Witold	Sokulski Justyn
Lisieniecki Piotr	Zajączkowski Wincenty
Miliński Franciszek	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2.

Wynik egzaminu dojrzałości.

Do egzaminu przystąpiło a) uczniów publicznych . . .	15
b) eksternistów	3
Razem	18

Z tych uznano za:

a) dojrzałego z odznaczeniem, ucz. publicz . . .	1
b) dojrzałych	8 + 1 ekst.
c) niedojrzałych z poprawką z jednego przedmiotu . . .	3
d) niedojrzałych i reprobowanych na rok	2 + 1 ekst.
e) od egzaminu odstąpił	1 + 1 ekst.
Razem publ.	15 + 3 ekst.

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

Scholz Józef (z odzn.)	Lisieniecki Piotr
Barusiewicz Teofil	Schenker Izaak
Karpiński Plato	Seroiczkowski Aleksander
Kohlberger Emanuel	Sokulski Justyn
Kusznier Bazyli	Dyki Julian (eksternista)

Z tych zamierza udać się:

a) na wydział teologiczny	1
b) na wydział prawniczy	4
c) na wydział filozoficzny	1
d) na wydział medyczny	3
e) na politechnikę	1

